

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 13.3.2000
KOM(2000) 147 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

PERUSTAMISSOPIMUKSEN 299 ARTIKLAN 2 KOHDAN TOIMEENPANOON TÄHTÄÄVISTÄ TOIMISTA

EUROOPAN UNIONIN SYRJÄISIMMÄT ALUEET

SISÄLTÖ

JOHDANTO s. 4

I Yhteenveto s. 7

A. RAHOITUSVÄLINEIN TOTEUTETTAVAT TOIMET s. 7

1. RAKENNERAHASTOT s. 7

Ohjelmien täytäntöönpano s. 9

Arviointi s. 10

2 EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN LAINAT s. 11

B. TOTEUTETTAVAT POLITIIKAT s. 13

1. MAATALOUS s. 13

Yhteiset markkinajärjestelyt s. 13

Posei-puiteohjelman maataloutta käsittelevä ohjelmalohko s. 13

Erityinen hankintajärjestelmä s. 14

Paikallisen maataloustuotannon erityistuki s. 14

2. KALASTUS s. 15

3. VEROTUS s. 16

4. TULLI s. 17

5. VALTIONTUET s. 18

Muu kuin maatalousalan valtiontuki s. 18

Maatalousalan valtiontuki s. 20

6. PK-YRITYSTEN, KÄSITEOLLISUUDEN JA MATKAILUN TUKI s. 21

7. ENERGIA s. 22

Yleiset toimenpiteet s. 22

Erityistoimenpiteet s. 23

8. LIIKENNE s. 24

Lentoliikenne s. 24

Merikuljetus s. 24

9. TUTKIMUS JA KEHITYS s. 25

10 TIETOYHTEISKUNTA s. 25

11 YMPÄRISTÖ s. 26

12 ALUEELLINEN YHTEISTYÖ s. 27

C. KOKONAISYHTEENVETO s. 29

II TULEVAISUUS s. 33

Perustamissopimuksen 299 artiklan 2 kohta s. 33

Kestävän kehityksen strategia s. 33

A PERINTEINEN TUOTANTO KIVIJALKANA s. 35

1. Maatalous s. 35

2. Kalastus s. 37

B SYRJÄISIMPIEN ALUEIDEN TALOUDELLINEN ELVYTTÄMINEN s. 39

1. VÄLINEET s. 39

a. Rakennerahastot s. 39

b. Euroopan investointipankin lainat s. 41

c. Valtiontuki s. 41

Muu kuin maatalouden, kalastuksen ja liikenteen alojen valtiontuki s. 41

Maatalousalan valtiontuki s. 42

Kalastusalan valtiontuki s. 43

Liikennealan valtiontuki s. 43

d. Verotus s. 44

Välillinen verotus s. 44

Välitön verotus s. 46

e. Tulli s. 47

2. STRATEGISET ALAT s. 49

a. Pk-yritysten, käsiteollisuuden ja matkailun tuki s. 51

b. Liikenne s. 52

c. Energia s. 54

d. Ympäristö s. 55

e. Tietoyhteiskunta s. 56

f. Tutkimus ja kehittäminen s. 59

C KANSAINVÄLINEN YMPÄRISTÖ JA ALUEELLINEN YHTEISTYÖ s. 59

PÄÄTELMÄT s. 62

LIITTEET s. 64

JOHDANTO

Kölnin Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota esittämään neuvostolle kertomuksen toimenpiteistä, joilla syrjäisimpiä alueita koskeva EY:n perustamissopimuksen uuden 299 artiklan 2 kohta pannaan täytäntöön.

Komissio vastaanotti lisäksi seitsemän alueen yhteisen muistion aiheesta maaliskuussa 1999 ja kunkin asianosaisen jäsenvaltion muistiot marras–joulukuussa 1999. Lisäksi komissio järjesti samasta aiheesta 23. marraskuuta 1999 yhteistyökumppaneiden kokouksen, johon osallistuivat asianomaisten valtioiden ja alueiden edustajat.

Komissio tutustui muistioihin perusteellisesti ja pani merkille yhteistyökumppaneiden kokouksessa esitetyt puheenvuorot. Komissio piti muistioissa ja keskusteluissa esitettyjä seikkoja erittäin hyödyllisinä arvioidessaan kyseisiä alueita, Euroopan unionin toteuttamien alueita koskevien toimenpiteiden tuloksia ja alueiden tulevaisuudennäkymiä.

Tämä kertomus on vastaus Eurooppa-neuvoston kehotukseen.

Syrjäisimmät alueet

Euroopan unioniin kuuluu seitsemän erityisen syrjäistä aluetta:

– Espanjan autonominen alue **Kanariansaaret**

– neljä Ranskan merentakaista departementtia: **Guadeloupe, Martinique, Guyana** ja **Réunion**

– Portugalin autonomiset alueet **Azorit** ja **Madeira**.

Näiden syrjäisimpien alueiden asema Euroopan unionissa on ainutlaatuinen ja monimutkainen. Ne ovat voimakkaasti vuoristoisia, tuliperäisiä ja saaristoluonteisia (syrjäisimmistä alueista kuusi on saaria, Guyana puolestaan sijaitsee Amazonin alueella), ja niiden ilmasto on subtrooppinen tai trooppinen. Ne sijaitsevat hyvin kaukana Manner-Euroopasta, ja useimmat niistä vähemmän kehittyneiden yhteisön ulkopuolisten maiden läheisyydessä. Niiden väestötiheys on yhtä poikkeusta lukuun ottamatta melko korkea. Se on yli 210 asukasta neliökilometriä kohden Kanariansaarilla, 320 asukasta neliökilometriä kohden Madeirassa ja 240–360 asukasta neliökilometriä kohden Ranskan merentakaisissa departementeissa. Poikkeuksena on Guyana, jossa on alle 2 asukasta neliökilometriä kohden.

Syrjäisimpien alueiden väestöllinen, taloudellinen ja alueellinen painoarvo on pieni verrattuna koko Euroopan unioniin. Niiden väkiluku on 3,7 miljoonaa eli tasan 1 prosentti EU:n väestömäärästä, ja niiden pinta-ala on alle 0,5 % EU:n pinta-alasta Guyana pois luettuna tai yli 3 % Guyana mukaan luettuna. Niiden BKT on 59 % yhteisön

BKT:sta (lähes 75 % Kanariansaarilla, mutta vain 40–50 % muilla alueilla), useimmilla alueilla työttömyysaste on hyvin korkea ja erityisesti nuorisotyöttömyyttä on paljon.

Alueiden syrjäinen sijainti ja niiden sisäinen hajanaisuus (esimerkiksi Azorien tapauksessa) jarruttavat selvästi niiden kehitystä, eikä niiden pieni koko anna mahdollisuutta huomattaviin tuottaviin investointeihin tai mittakaavaetujen toteutumiseen. Niiden tuonnin määrä – kun mukaan luetaan toimitukset emämaasta, jotka muodostavat olennaisen osan tuonnista, esimerkiksi Ranskan merentakaisissa departementeissa 80 % – on monikertainen niiden viennin määrään verrattuna. Kuusi näistä alueista (poikkeuksena Kanariansaaret) sijaitsee seitsemällä köyhimmällä alueella Euroopan unionissa, kun perusteena käytetään bruttokansantuotetta asukasta kohden. Viidellä näistä alueista on kirjattu korkeimmat työttömyysasteet, joiden taso on kaksinkertainen ja jopa kolminkertainen unionin tasoon verrattuna, jos pois luetaan Madeira ja Azorit, joissa kyseiset asteet ovat noin puolet yhteisön keskiarvosta.

Syrjäisimpiä alueita koskeva Euroopan unionin politiikka

Euroopan unioni on tunnustanut syrjäisimmän sijainnin käsitteen ja ottaa huomioon näiden alueiden erityispiirteet, jotta ne voisivat olla täysipainoisesti osa eurooppalaista aluetta ja osallistua yhteisön ohjelmiin sekä tehdä samanaikaisesti yhteistyötä läheisyydessään sijaitsevien valtioiden ja alueiden kanssa. Tämän lähestymistavan suuntaviivat on vahvistettu Ranskan merentakaisten departementtien (Poseidom vuonna 1989), Kanariansaarten (Poseican vuonna 1991) sekä Azorien ja Madeiran (Poseima vuonna 1991) syrjäisestä sijainnista ja saaristoasemasta johtuvia valinnaisia toimenpiteitä koskevissa erityisohjelmissa. Kanariansaarten osalta on syytä mainita myös yhteisön lainsäädännön soveltamisesta Kanariansaariin annettu asetus (ETY) N:o 1911/91. Ajatuksena oli edistää kehitystä ja työpaikkojen luomista näillä alueilla rakennerahastojen ja yhteisten politiikkojen mukauttamisen avulla yhdessä kyseisten alueiden ja valtioiden omien toimien kanssa. Kyseisen kehityksen tuli olla ekologisesti kestävää ja yhteiskunnallisesti tasapainoista, ja sen tuli perustua pitkän aikavälin strategiaan. Näiden ohjelmien täytäntöönpanossa on turvauduttu komission, jäsenvaltion ja kyseisten alueiden välisen kumppanuuden periaatteeseen.

Posei-ohjelmat ovat syrjäisimpien alueiden tukipolitiikan peruspilari. Perimmäisenä tarkoituksena on tunnistaa kaikki kyseisten alueiden syrjäisyyteen liittyvät rakenteelliset ja pysyvät erityispiirteet ja -ongelmat, jotka siis eroavat lähempänä olevien saaristoalueiden ja muiden tavoitteessa 1 tarkoitettujen alueiden erityispiirteistä ja -ongelmista, jotta kyseiset seikat voidaan ottaa huomioon laaja-alaisesti kaikissa yhteisön toimissa.

Viime vuosien aikana Euroopan unionin kokemien muutosten myötä on kuitenkin huomattu, että syrjäisimpien alueiden käsite vaatii vahvemman oikeusperustan. Oikeusperusta toteutettiin Amsterdamin sopimuksessa. Siinä olevassa uudessa artiklassa – 299 artiklan 2 kohdassa – ajanmukaistetaan ja vahvistetaan entisen 227 artiklan 2 kohdassa annetut määräykset (jotka rajoittuivat vain Ranskan merentakaisiin departementteihin), ja ne laajennetaan koskemaan kaikkia syrjäisimpiä alueita. Uuden oikeusperustan pitäisi helpottaa Posei-ohjelmien saavutusten vahvistamista ja antaa mahdollisuus valmistautua entistä paremmin Euroopan integraation tulevaisuuden näkymiin.

Tämä kertomus on esimerkki kyseisestä lähestymistavasta. Kertomuksen ensimmäisessä osassa (**yhteenveto**) kuvataan yhteisössä tähän asti toteutettua toimintaa ja sen vaikutuksia alueiden kehitykseen: kyse on tehokkaasta toiminnasta, jota on jatkettava, koska syrjäisimpiä alueita koskevat haitat ovat edelleen olemassa. Kertomuksen toisessa osassa (**tulevaisuus**) luonnostellaan toimia, joilla 299 artiklan 2 kohdan nojalla on tarkoitus jatkaa ja voimistaa yritystoimintaa.

I YHTEENVETO

Syrjäisimpien alueiden politiikka, jota on harjoitettu samansuuntaisesti Posei-ohjelmien kanssa, on kehittynyt kahden toimintatyypin myötä. Toisaalta rakennerahastojen puitteissa on toteutettu merkittävää toimintaa. Toisaalta yhteisö on osannut mukauttaa eri politiikkojaan ja saanut näin aikaan ratkaisuja alueiden erityisongelmiin. **Liitteen I** taulukossa esitellään keskeiset toimenpiteet.

A. RAHOITUSVÄLINEIN TOTEUTETTAVAT TOIMET

1. RAKENNERAHASTOJEN MÄÄRÄRAHAT

Seitsemän syrjäisintä aluetta voivat saada tukea rakennerahastoista, ja ne ovat tässä yhteydessä – aluepolitiikan tavoite 1 – saaneet tukea Euroopan unionin osarahoittamista tavoite 1 -ohjelmista vuosina 1989–1993 ja 1994–1999. Poseidom-ohjelman mukaisesti rakennerahastotoimissa otetaan huomioon syrjäisestä sijainnista ja saaristoasemasta johtuvat lisähaitat.

Syrjäisimmille alueille on myönnetty erittäin paljon varoja tavoitteen 1 yhteydessä. Jäljempänä olevissa **taulukoissa 1 ja 2** esitetään rakennerahastojen kokonaismäärärahat alueittain ja ohjelmakausittain sekä vertailu unionin tuen intensiteetistä suhteessa muihin tavoite 1 -alueisiin ja kaikkiin tukikelpoisiin alueisiin. Taulukoista käy ilmi, että tuki on käytännössä kaksinkertaistunut viimeisen kauden aikana ja että sen määrä asukkaiden määrään suhteutettuna on Kanariansaarilla ja Ranskan merentakaisissa departementeissa noin 20 % muiden tavoite 1 -tukea saavien alueiden saamasta tuesta ja yli 100 % Azoreilla ja Madeirassa.

Vuoden 1989 uudistuksesta aiheutuvien uusien periaatteiden kannustamana syrjäisimmille alueille määriteltiin keskipitkän aikavälin kehityssuunnitelmia, joissa otettiin huomioon näiden alueiden erityishaitat. Alueellisten kehittämissuunnitelmien valmistelun ja täytäntöönpanon yhteydessä on voitu kehittää kumppanuutta alueellisten hallintoelimien kanssa. On syytä korostaa, että kullekin alueelle kummallakin ohjelmakaudella laadituissa ohjelma-asiakirjoissa on otettu huomioon alueellisella ja paikallisella tasolla esitetyt huolenaiheet.

TAULUKKO 1
RAKENNERAHASTOJEN MÄÄRÄRAHAT

(EAKR, ESR, KOR, EMOTR-ohjausosasto)

(miljoonaa euroa)

	1989–1993 Tavoite 1 + yhteisöaloite	1994–1999 Tavoite 1	1994–1999 REGIS II	1994–1999 YHTEENSÄ
Kanariansaaret	860	1 622	231	1 853
Azorit	357	616	81	697
Madeira	319	369	64	433
Guadeloupe	200	360	62,5	422,5
Guyana	92	172	29	201
Martinique	192	344	62,5	406,5
Réunion	432	688	119	807
YHTEENSÄ	2 452	4 171	649	4 820

TAULUKKO 2
EU:N TUEN INTENSITEETTI

(ohjelmakausi 1994-1999)

	Väestö (tuhatta asukasta)	Rakennerahastojen määrärahat (miljoonaa euroa)	Määrärahat asukasta kohti (euroa)
Kanariansaaret	1 526	1 836	1 203
Azorit ja Madeira	494	1 109	2 245

Ranskan merentakaiset departementit	1 454	1 792	1 232
Tavoite 1 yhteensä	92 151	93 972	1 019
Muut tavoitealueet (2, 5b ja 6)	94 502	22 919	243

Ohjelmien täytäntöönpano

Syrjäisimpien alueiden rakenteelliset haitat ja kehityksen jälkeenjääneisyys huomioon ottaen Euroopan unionin kahtena ohjelmakautena, 1989–1993 ja 1994–1999, kullakin alueella osarahoittamissa ohjelmissa on ensisijaisena tavoitteena ollut infrastruktuuri-investointien vahvistaminen sekä työpaikkoja luovien tuotantoalojen ja henkilöresurssien kehittäminen. Komissio käynnisti vuonna 1989 myös erityisen syrjäisimpien alueiden Regis-yhteisöaloitteen, jota jatkettiin vuonna 1994. Ohjelmakaudella 1989–1993 määrärahat olivat 200 miljoonaa ja kaudella 1994–1999 jo 600 miljoonaa. Ohjelmien toimintalinjoissa on otettu huomioon aluetasolla tehdyt kehittämiskohteiden valinnat.

Ulospäin suuntautuvien liikenneyhteyksien parantamiseen tähtäävän infrastruktuurin luominen tai kunnostaminen on Euroopan unionin osarahoittamien toimien näkyvin ja symbolisin osa kaikilla alueilla. Näillä toimilla vähennetään suoraan saaristoasemasta ja etäisyydestä johtuvia haittoja parantamalla lento- ja laivayhteyksiä kullakin alueella. Lisäksi on toteutettu toimia edistyneen viestintätekniikan alalla (teleneuvottelut, etädiagnoosit, telematiikka ja kaapeliverkot). Kaikilla alueilla on tehty merkittäviä tiejärjestelyjä ja joissakin tapauksissa on kehitetty julkista liikennettä. Elinkeinotoimintaa tukevia infrastruktuureja on vahvistettu useilla aloilla muuttuvien tarpeiden täyttämiseksi. Ympäristönsuojeluun on kiinnitetty erityistä huomiota saasteiden vähentämiseksi teollisuuden ja kotitalouksien kiinteiden ja nestemäisten jätteiden hoidolla ja käsittelyllä.

Merkittävä osa yhteisön varoista on käytetty tuotantosektorin nykyaikaistamiseen ja tehostamiseen työpaikkojen luomiseksi tai säilyttämiseksi. Tukea on käytetty monenlaisiin toimiin: perinteisten suorien investointitukien rinnalle on viime vuosina otettu – joskin vielä rajoitetusti – uusia rahoitusjärjestelyjä (takausjärjestelmät, oman pääoman lisääminen, korkotuet jne.), joilla on kerrannaisvaikutuksia pääomamarkkinoilla olevien varojen käyttöönottoon. Julkisia tukia on käytetty myös muihin kuin yritystoiminnan ensisijaisiin kohteisiin: yrityskiinteistöihin, elinkeinoalueiden elinkelpoisuuteen, yhteispalvelujen tarjoamiseen, soveltavien tutkimushankkeiden kehittämiseen ja teknologian siirtoon sekä uuden viestintätekniikan käyttöön.

Maatalouden alalla perinteisten tuotantoalojen (banaani, sokeriruoko/sokeri/rommi) vahvistamista ja monipuolistamista sekä soveltavaa tutkimusta ja kokeilutoimintaa on pyritty tukemaan erityistoimin. Kalastuksen ja vesiviljelyn alalla kaikilla syrjäisimmillä alueilla on myönnetty rahoitusta alusten rakentamista ja nykyaikaistamista, vesiviljelyä, kalastussatamien kunnostusta sekä jalostusta ja kauppaa koskeviin hankkeisiin.

Korkea työttömyysaste useilla syrjäisimmistä alueista ja tuotantoalojen kehityksestä johtuva ammattitaitoisen työvoiman tarve edellyttävät ammatillisen koulutuksen nopeaa nykyaikaistamista ja mukauttamista. Kaikilla alueilla on järjestetty koulutusta ja rakennettu oppilaitoksia koulutuspaikkojen lisäämiseksi ja alojen erityistarpeiden tyydyttämiseksi.

Arviointi

Euroopan unionin kausina 1989–1993 ja 1994–1999 osarahoittamat ohjelmat toteutettiin kaikilla alueilla kokonaisuudessaan, vaikka niitä osittain jouduttiin muuttamaan

merkittävästikin. Kullakin alueella tehtyjen arviointien mukaan seuranta- ja hallintomenettelyt olivat asianmukaisia, ja niiden avulla voitiin kehittää kumppanuutta paikallisviranomaisten kanssa. Millaisia vaikutuksia Euroopan unionin osarahoittamilla ohjelmilla on ollut syrjäisimpien alueiden talouteen ja työllisyystilanteeseen?

Infrastruktuuri-investointien myötä kulkuyhteydet kaikille alueille ovat parantuneet selvästi, mistä hyötyvät sekä paikalliset asukkaat että matkailuelinkeino. Satamien infrastruktuurien vahvistaminen ja nykyaikaistaminen on osaltaan vähentänyt rahdin käsittelystä saarten talouksille aiheutuvia kustannuksia. Vesivarojen huollossa ja energiantuotannossa kehitys on ollut samansuuntaista. Suurten infrastruktuurihankkeiden toteuttaminen on auttanut merkittävästi kehittämään rakennusalaa ja julkisten töiden alaa tai ainakin ylläpitämään näiden alojen toimintaa.

Henkilöresurssien osalta koulutuksen tarjonnan lisäämisestä saatuja tuloksia voidaan usein tarkastella vasta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Työllisyystilanne on edelleen huolestuttava Kanariansaarilla ja Ranskan merentakaisissa departementeissa, joista joidenkin työttömyysaste on Euroopan unionin korkeimpia. Ranskan alueilla tilanteeseen vaikuttaa myös siirtolaisvirta emämaan ja merentakaisten alueiden välillä.

Tuotantoalojen osalta puolestaan voidaan todeta, että toimilla on lisätty yritysten tuottavuutta ja mukautettu tarjontaa paikallismarkkinoihin ja vientiin erityisesti maatalouden ja maataloustuotteita jalostavan teollisuuden aloilla. Perinteisten tuotantoalojen (banaani, sokeriruoko, sokeri ja rommi) säilymisen varmistamiseksi niiden nykyaikaistamiseen samoin kuin paikallismarkkinoiden omavaraisuuden parantamiseen tähtäävään tuotannon monipuolistamiseen on myönnetty merkittäviä varoja. Houkuteltaessa yrityksiä tuotantoprosessien kehittämiseen tai nykyaikaistamiseen julkisella tuella on kuitenkin välttämättä otettava huomioon syrjäisimpien alueiden talouksien erityisrajoitteet. Tässä yhteydessä on otettava huomioon kaikki investointipäätöksiin vaikuttavat tekijät, kuten kilpailusääntöjen noudattaminen, verotus, sosiaalimaksut tai tekniset standardit. Rakennerahastojen tukitoimet on suunniteltava Euroopan unionin muiden politiikkojen kokonaisuuden puitteissa.

2. EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN LAINAT

EIP myönsi vuosina 1994–1998 yksittäisiä lainoja useimmissa tapauksissa syrjäisimpien alueiden julkisille laitoksille. Lainojen kokonaismäärä oli 553 miljoonaa euroa, joista vuonna 1998 myönnettiin 195 miljoonaa euroa.

TAULUKKO 3
YKSITTÄISET LAINAT ALUEITTAIN VUONNA 1998 SEKÄ VUOSINA 1994–1998
(MILJOONAA EUROA)

	1994–1998	1998
Kanariansaaret	248	47
Azorit	6	6
Madeira	166	74
Guadeloupe	38	-
Guyana	-	-
Martinique	-	-
Réunion	95	68
YHTEENSÄ	553	195

Suuri osa rahoituksesta myönnettiin infrastruktuurihankkeisiin, esimerkiksi teiden ja lentokenttien rakentamiseen ja kunnostamiseen.

Mikä on ollut EIP:n lainojen käyttöintensiteetti syrjäisimmillä alueilla? Jäljempänä olevassa **taulukossa 4** esitetään yksittäisten lainojen määrät asukasta kohden suhteutettuna lainojen määriin, jotka pankki on myöntänyt aluekehitykseen kaikilla unionin alueilla.

TAULUKKO 4
YKSITTÄISTEN LAINOJEN MÄÄRÄ ASUKASTA KOHDEN SUHTEUTETTUNA
(OHJELMAKAUSI 1994–1998)

	Väestö (tuhatta asukasta)	Lainat (miljoonaa euroa)	Lainojen määrä asukasta kohden (euroa)
Kanariansaaret	1 526	248	162,5
Azorit ja Madeira	494	172	348,2
Ranskan merentakaiset departementit	1 454	133	91,5
Tavoite 1 yhteensä	92 151	24 371	264,4

Esitetyt luvut osoittavat, että Portugalille kuuluvia alueita lukuun ottamatta syrjäisimpien alueiden lainojen määrä asukasta kohden suhteutettuna on ollut huomattavasti unionin alueiden keskiarvoa alhaisempi. Lisäksi syrjäisimpien alueiden ja vastaavien manneralueiden lainojen intensiteettien vertailu osoittaa, että syrjäisimmät alueet käyttävät lainoja huomattavasti vähemmän.

On syytä huomata, että EIP:n lainoja on haettava ja rahoituksen kohteena olevien hankkeiden on täytettävä pankkitoiminnan kriteerit. Se, että syrjäisimpien alueiden infrastruktuureja rahoitetaan voimakkaammin rakennerahastojen kautta – jolloin tukia ei tarvitse palauttaa –, voi (syrjäyttämisvaikutuksen vuoksi) olla este lainojen laajemmalle käytölle.

B. TOTEUTETTAVAT POLITIIKAT

Posei-ohjelmat perustuvat kahteen periaatteeseen: siihen, että syrjäisimmät alueet kuuluvat yhteisöön, ja siihen, että tunnustetaan alueelliset realiteetit, toisin sanoen kyseisten alueiden erityispiirteet ja -rajoitteet koko Euroopan unioniin verrattuna.

Tällä periaatteella on hyväksytty yli 700 säädöstä (ks. **liitteen I** taulukko, jossa esitetään keskeisimmät yhteisön toimenpiteet). Kutakin komission aloitetta on lisäksi valmisteltu yhteistyössä kyseisten valtioiden ja alueiden kanssa. Asiaa koskevat politiikan alat on mainittu Posei-ohjelmissa (esimerkiksi maatalous, kalastus, verotus, valtionapujen kurinalainen käyttö ja liikenne). Lisäksi ohjelmissa esitettyjen periaatteiden mukaisesti sitä mukaa kuin yhteisön toimia on kehitetty uusilla aloilla, yhteisö on kiinnittänyt erityistä huomiota niiden soveltamiseen syrjäisimpiin alueisiin. Näin on tehty esimerkiksi pk-yritysten hyväksi tehtävien toimien ja niiden toimien yhteydessä, joilla pyritään parantamaan tietoyhteiskunnan palvelujen saatavuutta. On syytä huomata, että näihin alueisiin sovelletaan tietyissä tapauksissa poikkeustoimia, jotka voivat aiheuttaa tulotappion yhteisön talousarvioon.

1. MAATALOUS

Maatalous on oleellinen toimiala, koska sen vaikutus alueelliseen BKT:hen sekä sosiaaliseen tasapainoon ja työllisyyden vakauteen, aluesuunnitteluun ja ympäristöön on merkittävä.

Syrjäisimpien alueiden maataloustuotantoon sovelletaan yhteistä maatalouspolitiikkaa (YMP) yhteisten markkinajärjestelyjen kautta, ja Posei-ohjelmissa, joiden tavoitteena on yhteisten politiikkojen mukauttaminen näiden alueiden erityispiirteiden huomioon ottamiseksi, on merkittävä maataloutta käsittelevä ohjelmalohko.

YHTEISET MARKKINAJÄRJESTELYT

Paikallinen maataloustuotanto (naudanliha, maito, vilja jne.) sekä tavallisimmat tuotteet, kuten banaani, sokeri, riisi ja ananas, kuuluvat muun yhteisön tuotannon tapaan yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) yhteisten markkinajärjestelyjen piiriin. Erityisesti voidaan mainita banaanin yhteinen markkinajärjestely, jossa on pyritty ottamaan huomioon yhteisön tuotannon edut yhteisön tuottajien tulotason säilymisen takaavalla tasaustukijärjestelmällä. Näiden toimenpiteiden talousarviot ovat merkittäviä (esimerkiksi banaanin yhteisen markkinajärjestelyn menot vuonna 1999 olivat 178 miljoonaa euroa, ja vuoden 2000 alustavassa talousarvioesityksessä ne ovat 252 miljoonaa euroa).

POSEI-PUITEOHJELMAN MAATALOUTTA KÄSITTELEVÄ OHJELMALOHKO

Posei-puiteohjelman maataloutta käsittelevä ohjelmalohko on pysyvä ja merkittävä. Siinä otetaan huomioon rakenteelliset haitat (esimerkiksi vuoristoisuus ja erityiset ilmasto-olosuhteet, erityisen syrjäinen sijainti sekä pienet tilakoot) ja erityiset rajoitteet (esimerkiksi suurtuotannon puuttuminen, riippuvuus ja erittäin korkeat

tuotantokustannukset). Se rahoitetaan EMOTR:n tukiosastosta (noin 200 miljoonaa euroa vuodessa), ja siihen kuuluu pääasiassa kahdenlaisia toimenpiteitä[1]. Näitä toimenpiteitä käytetään ja painotetaan eri tavoin eri alueilla talouskehitykseen liittyvien valintojen ja paikallisen tilanteen mukaan (ks. **liitteen II taulukko**).

Erityinen hankintajärjestelmä

Keskeisille ihmisravinnoksi ja paikallisesti jalostettaviksi tarkoitetuille maataloustuotteille (paikallinen maataloustuotanto ja/tai maatalouden raaka-aineita jalostava teollisuus) vahvistetaan markkinointivuosittain alustava hankintatase, jota voidaan tarkistaa. Näihin määriin ei sovelleta tullia tuotaessa tuotteita kolmansista maista, ja yhteisöstä tuleviin toimituksiin myönnetään tullittomuudesta saatavaa etua vastaava tuki.

Tavoitteena on vähentää syrjäisyydestä ja saaristoasemasta johtuvia lisäkustannuksia ja alentaa lopullisten käyttäjien maksamia hintoja kilpailuttamalla hankintalähteitä. Myönnettyjen etujen on ehdottomasti päädyttävä lopullisen käyttäjän eduksi. Toimenpiteessä on vältettävä perinteisten kauppavirtojen häiriytymistä ja säilytettävä yhteisöstä tulevien hankintojen osuus.

Erityiseen hankintajärjestelmään kuuluvia tuotteita ei saa viedä edelleen eikä lähettää edelleen muualle yhteisöön. Jos tuotteet jalostetaan kyseisellä alueella, tätä kieltoa ei kuitenkaan määrätyissä rajoissa sovelleta perinteisiin lähetyksiin eikä perinteiseen vientiin.

Erityisestä hankintajärjestelmästä saatuja tuloksia tarkasteltaessa voidaan todeta, että järjestelmän hallinnointiedellytykset ovat parantuneet taseiden vakiinnuttua jossain määrin paikallisten tarpeiden tasolle. Alueiden hankinnat ja hintojen aleneminen voidaan taata kilpailuttamalla hankintalähteitä. Toimenpiteellä on ollut näiden alueiden talouskehitykselle myönteisiä vaikutuksia.

YMP:n uudistuksesta johtuneiden muutosten ja viimeisten GATT-sopimusten (Uruguayn kierroksen) osana tehtyjen yhteisön sitoumusten sekä yhteisön ja maailmanmarkkinahintojen asteittaisen lähenemisen myötä joidenkin yhteisöstä tulevien tuotteiden, erityisesti viljan, hankintojen yksikkötuet, jotka perustuvat pääasiassa vientihintoihin, ovat laskeneet.

Komissio on pyrkinyt hoitamaan näitä kansainvälisistä muutoksista johtuvia vaikutuksia nykyisen sääntelyn rajoituksien puitteissa. Se käynnisti SEM 2000 -aloitteen osana myös ulkopuolisia arviointeja, joiden avulla selvitetään erityisen hankintajärjestelmän soveltamiseen liittyvät todelliset ongelmat ja laaditaan näiden järjestelmien täytäntöönpanosta neuvostolle ja Euroopan parlamentille annettavat komission kertomukset.

Paikallisen maataloustuotannon erityistuki

Posei-ohjelmissa yleisperiaatteena on yhteisen maatalouspolitiikan täysimääräinen soveltaminen ja näiden alueiden erityisrajoitteiden huomioon ottaminen.

---

[1] Sääntelyssä on otettu käyttöön **poikkeuksia eläinlääkintää, kasvinsuojelua ja rakennepolitiikkaa** koskevista toimenpiteistä sekä **graafinen tunnus**.

Tästä syystä yhteisiin markkinajärjestelyihin sisältyviä yleistoimenpiteitä on täydennetty sellaisilla toimenpiteillä kuin nauta- tai emolehmäpalkkioita täydentävät tuet ja juurikastuotannon kiinteämääräinen tuki.

Myös yhteisten markkinajärjestelyjen ja niitä täydentävien toimenpiteiden täytäntöönpanoa on mukautettu. Tällaisia mukautuksia ovat esimerkiksi kotieläintuotannon eläintiheyttä koskeva poikkeus, maitoalan yhteisrahoitusrahaston soveltamatta jättäminen ja raivauspalkkion soveltamatta jättäminen viinialalla.

Tämän lisäksi on otettu käyttöön tilapäisiä tukia, joita ovat esimerkiksi kulutusperunoiden, vaniljan ja vetiverian tuotantotuki, tuki sokeriruo'on viljelyyn tai uudelleenjärjestelyihin ja kotieläintuotantoalan yleisohjelmiin.

Tuotannon säilyttämistä tai kehittämistä, monipuolistamista tai järjestelyä, laadun tai kaupan pitämisen parantamista koskevien tavoitteiden saavuttamista samoin kuin tukien vaikutusta tuotantokustannuksiin tuotannon kilpailukyvyn parantamiseksi voidaan arvioida ainoastaan toimenpidekohtaisella tutkimuksella.

Posei-ohjelmien maataloutta käsittelevä ohjelmalohko on erittäin merkittävä, innovoiva ja paikallisiin erityispiirteisiin mukautettu. Yleisesti voidaan todeta, että toimenpiteillä on voitu kompensoida joitakin tuotantokustannusten aiheuttamia haittoja. Yhteisen maatalouspolitiikan osana annettavaa tukea täydentävien toimenpiteiden avulla on parannettu paikallista tuotantoa laadullisesti tai määrällisesti.

2. KALASTUS

Yhteisö on vuodesta 1992 alkaen toteuttanut pitkäaikaisia kalastusalan toimia. Posei-ohjelmien perusteella hyväksytyt yhteisön toimenpiteet ovat auttaneet kalastusalan erilaisten ongelmien ratkaisemisessa. Kyseisten jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset (kansallisella ja alueellisella tasolla) ovat tuoneet esiin näitä ongelmia, ja komissio on tutkinut niitä asianmukaisesti. On syytä todeta, että kaikki täytäntöönpannut toimenpiteet perustuvat alueiden esittämiin toiveisiin ja aktiiviseen kumppanuuteen. Toimenpiteiden toteutus on ollut täysin tyydyttävää, sillä toimilla on saavutettu toivotut tulokset, jotka voidaan tiivistää seuraavasti:

- parempi integroituminen kalastustuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn mekanismeihin,

- näiden alueiden lähialueiden yksinomaisilla talousalueilla olevien kalavarojen säilyttämisen ja hoidon kannalta keskeisten tieteellisten tietojen saaminen,

- rakenteellisia seikkoja (toimintaedellytysten ja kuljetusten parantaminen) ja markkinanäkökohtia (tuotteiden suuntaaminen ja paikallisten lajien menekin edistäminen) koskevien tietojen saaminen,

- kotimarkkinoiden kulutukseen tarkoitettujen tuotteiden hankintaedellytysten (tullimaksujen väliaikainen suspendointi), tuotteiden menekin ja hintojen mukautuksen parantaminen,

- joissakin tapauksissa alueellisten laivastojen erityispiirteiden huomioon ottaminen alan rakennepolitiikassa monivuotista ohjausohjelmaa laadittaessa,

- teknologiansiirto vesiviljelyalalla,

- vuonna 1992 perustettu yhteisön tukijärjestelmä edustavimpien lajien kaupan pitämiseen kaikilla alueilla. Järjestelmä on luonut kestävää vakautta, jonka avulla taloudelliset toimijat ovat saaneet erittäin tyydyttäviä tuottomarginaaleja ja Manner-Euroopassa toimivia kumppaneitansa vastaavat toimintaedellytykset. Järjestelmä on merkittävästi auttanut työpaikkojen säilyttämisessä näillä alueilla, joilla vaihtoehdot ovat erittäin rajallisia. Se on vastannut täysin kyseisten toimijoiden toivomuksia niin järjestelmään kuuluvien tuotteiden kuin itse järjestelmän toiminnankin kannalta. Toimijoiden tämän sääntelyn soveltamisesta saamien etujen ansiosta eri sektorit ovat voineet säilyttää riittävän tuotanto- ja kehitystason. Tuotannon todettujen lisäkustannusten syyt eivät muutu, sillä ne johtuvat alueiden syrjäisestä sijainnista. Lisäkustannukset siis säilyvät, ja korvausjärjestelmänkin säilyttäminen on perusteltua. Järjestelmään kuuluvien lajien viennin merkitys, jota painotetaan vuodesta 1998 jatketussa asetuksessa, on järjestelmään varattujen varojen osalta selvä (17,3 miljoonaa euroa). Niiden osuus on nykyisin yli puolet yhteisön kalastustuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn toimintaan liittyvistä menoista.

3. VEROTUS

Posei-ohjelmissa on otettu huomioon yhteisön syrjäisimpien alueiden erityisluonne verotuksen alalla. Ohjelmat on toteutettu erilaisilla välilliseen verotukseen kuuluvilla toimilla, jotka on sopeutettu kutakin aluetta varten. Yleinen tavoite on alueiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen edistäminen kompensoimalla syrjäisestä sijainnista johtuvia haittoja.

Näillä alueilla on yleensä oma välillinen verotuksensa, joka on historialliseen perintöön pohjautuva sovellus. Ranskan merentakaisten departementtien välillinen verotus pohjautui perustamissopimuksen entisen 227 artiklan 2 kohtaan, kun taas Kanariansaarten sekä Madeiran ja Azorien osalta oikeusperustana ovat Espanjan ja Portugalin liittymisasiakirjat.

Tällä tavoin Kanariansaaret ja Ranskan merentakaiset departementit eivät kuulu kuudennen arvonlisäverodirektiivin soveltamisalaan. Merentakaisissa departementeissa (paitsi Guyanassa) käytetään yhteisön alv-järjestelmää lähellä olevaa järjestelmää tietyin mukautuksin (alennetut verokannat). Sen sijaan Madeiran ja Azorien saaristoissa sovelletaan suoraan yhteisön alv-järjestelmää eräin muutoksin (etenkin alennetut verokannat). Lisäksi näillä alueilla sovelletaan erityisiä välillisiä veroja, joita ovat "Impuesto General Indirecto Canario" (IGIC), "Arbitrio insular especial" ja "Arbitrio a la producción e importación" (APIM) Kanariansaarilla ja merivero Ranskan merentakaisissa departementeissa. Neuvoston päätökseen 89/688/ETY perustuva uusi merivero on saanut vahvistuksen yhteisöjen tuomioistuimelta, joka totesi päätöksen perustamissopimuksen mukaiseksi.

Lisäksi komissio on antanut Ranskalle tilapäisen luvan soveltaa erityisiä valmisteverokantoja perinteiseen rommiin sekä alennettuja verokantoja vuotuisten kiintiöiden tuomiseen Manner-Ranskaan.

Nämä verotukselliset poikkeusmenettelyt mahdollistavat komission valvonnassa täyden tai osittaisen verovapauden soveltamisen paikalliseen tuotantoon. Yhteisöjen tuomioistuin on tältä osin meriveroa koskevissa päätöksissään todennut, että näiden verovapauksien on oltava välttämättömiä, suhteellisia ja tarkoin määriteltyjä.

Tällaisilla normaalista lainsäädännöstä poikkeavilla järjestelyillä voidaan rajoittaa tiettyjä syrjäiseen sijaintiin ja saaristoasemaan liittyviä lisäkustannuksia. Mutta Kanariansaarten ja Ranskan merentakaisten departementtien poissulkeminen yhteisön alv-järjestelmästä aiheuttaa sen, että nämä alueet jäävät yhteisön verotusjärjestelmän yhdenmukaistamisen ulkopuolelle ja joutuvat kärsimään verorajojen säilymisestä johtuvista kustannuksista.

Lisäksi Espanja ja Ranska ovat saaneet luvan olla soveltamatta valmisteveron alaisten tuotteiden hallussapitoa, liikkumista ja valvontaa koskevaa yleistä järjestelmää Kanariansaarilla ja Ranskan merentakaisissa departementeissa. Jäsenvaltiot voivat siis mukauttaa veroja koskevaa lainsäädäntöä kyseisillä kahdella alueella paikallisten tarpeiden kannalta asianmukaiseksi katsomallaan tavalla. Madeirassa ja Azoreilla sovelletaan valmisteverodirektiivejä, kuitenkin siten että yleistä järjestelmää voidaan mukauttaa (alennetut verokannat).

4. TULLI

Kaikki syrjäisimmät alueet ovat kuuluneet olennaisina osina yhteisön tullialueeseen siitä päivästä alkaen, jona maat, joissa ne sijaitsevat, liittyivät yhteisöön. Poikkeuksen muodostavat Kanarian saaret, jotka tulivat mukaan tullialueeseen vasta vuonna 1991 ja joka ottaa asteittain käyttöön yhteisen tullitariffin 31. joulukuuta 2000 mennessä.

Posei-ohjelmien perusteella yleiseen tullilainsäädäntöön tehtiin (maataloustuotteiden erityisen hankintajärjestelmän ja kalastustuotteiden poikkeuksien lisäksi) poikkeuksia näiden alueiden osalta. Nämä poikkeukset ovat pääasiassa seuraavat:

- tavallisesti vaadittavia taloudellisia edellytyksiä ei tarvitse noudattaa, kun on kyse syrjäisimmillä alueilla sijaitsevilla vapaa-alueilla tehtävästä sisäisestä jalostuksesta, jonka tarkoituksena on pk-yritysten ja koko tuotannonalan kehittäminen; tällä toimenpiteellä ei tähän mennessä ole ollut paljon vaikutusta, koska ainoastaan yhdellä syrjäisellä alueella (Madeiralla) on tällä hetkellä toiminnassa vapaa-alue; Kanariansaarille ollaan parhaillaan perustamassa vapaa-aluetta,

- eräisiin Kanariansaarille tuotaviin arkoihin teollisuustuotteisiin sovelletaan erityisiä tariffitoimenpiteitä, joilla yhteisen tullitariffin autonomiset tullit suspendoidaan väliaikaisesti; näillä toimenpiteillä on voitu mukauttaa yhteisen tullitariffin asteittaista käyttöönottoa, joka saatetaan loppuun 31. joulukuuta 2000 päättyvän siirtymäkauden aikana, ja lieventää sen vaikutuksia syrjäisimpien alueiden taloudellisten erityisongelmien huomioon ottamiseksi,

- Azorien ja Madeiran vapaa-alueiden varustamista varten tarkoitettuihin tuotteisiin ja kyseisillä vapaa-alueilla jalostettaviksi tarkoitettuihin tiettyihin tuotteisiin sovellettavien yhteisen tullitariffin tullien väliaikainen suspendointi; tämä tietyin edellytyksin myönnettävä edullinen tullikohtelu on edistänyt ainoan näillä alueilla toiminnassa olevan vapaa-alueen (Madeiran satama-alueen) elinkeinoelämää, ja sen avulla alueelle on voitu perustaa pysyvästi kolmansista maista peräisin olevien, yhteisön markkinoille tarkoitettujen, tulleitta tuotujen tuotteiden (maataloustuotteita ja maataloustuotteita jalostamalla saatuja tuotteita lukuun ottamatta) jalostusteollisuutta; toiminnasta saadaan ensimmäinen yhteenveto tänä vuonna,

- kauppapolitiikasta poikkeavat toimenpiteet Kanariansaarilla, esimerkiksi se, että määrällisiä rajoituksia ei sovelleta eräiden tekstiilituotteiden tai vaatteiden tuontiin, kun ne on tarkoitettu yksinomaan Kanariansaarten markkinoille.

5. VALTIONTUKI

MUU KUIN MAATALOUSALAN VALTIONTUKI

Valtiontukea koskevassa yhteisön valvonnassa komissio on aina kiinnittänyt huomiota syrjäisimpien alueiden erityistilanteeseen. Jo vuoden 1989 Poseidom-ohjelman yhteydessä sovittiin, että komissio ottaa huomioon asianomaisten alueiden erityistilanteen tutkiessaan niille myönnettyjä tukia.

Yritysten tukijärjestelmät

Komission määrittelemät perusteet, joita noudatetaan tarkasteltaessa alueellisten valtiontukien yhteensopivuutta perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan[2] kanssa, ovat antaneet jäsenvaltioille ja alueille mahdollisuuden ottaa käyttöön yritysten tukijärjestelmiä. Järjestelmiä on paljon, ja niiden muoto vaihtelee. Komission käytössä olevien viimeisimpien lukujen mukaan niihin käytetyt vuotuiset budjettimäärärahat ovat yli 1 600 miljoonaa euroa.

Kanariansaarilla on käytössä erityinen talous- ja verotusjärjestelmä. Järjestelmään sisältyy investointeja edistäviä verotukia ja toimintatukia, jotka ovat kestoltaan rajoitettuja ja joiden määrä alenee. Tällainen tuki on esimerkiksi voiton veroperusteen alennus silloin, kun varat investoidaan uudelleen saaristoalueeseen.

[2] Tässä alakohdassa sallitaan tuen myöntäminen taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma. Saman kohdan c alakohdassa sallitaan tuen myöntäminen tiettyjen talousalueiden kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

Kanariansaarten erityisalueella voidaan myöntää kestoltaan rajoitettuja ja alenevia verotustukia alennetun verotuksen muodossa: alueelle sijoittuneiden yritysten voittojen veroprosentti on alussa 1, ja se kasvaa vähitellen 5:een, joka on lopullinen veroprosentti.

Madeirassa käytössä olevista tukitoimista merkittävin on vapaa-alue. Komissio on hyväksynyt alueen vapauttamisen kokonaan välittömästä verotuksesta vuoden 2011 loppuun, josta alkaen vapautus muuttuu osittaiseksi. Vapautus myönnetään uusille yrityksille, jotka sijoittautuvat vapaa-alueelle.

Ranskan merentakaisissa departementeissa on käytössä erilaisia verovapautuksia. Tällainen on esimerkiksi verovapautusta koskeva "Pons-laki", jonka mukaan merentakaisiin departementteihin tehdyt investoinnit voi vähentää verotettavasta tulosta.

Muut toimenpiteet

Komission määrittelemien sääntöjen nojalla jäsenvaltiot ja alueet ovat voineet ottaa käyttöön myös muunlaisia toimia.

Azoreilla on voimassa esimerkiksi alueellisia tuotteita suosiva tukijärjestelmä (johon liittyvät lähinnä tuontituotteiden ylimääräiset kuljetuskustannukset).

Ranskan merentakaisten departementtien toimista voidaan mainita komission äskettäin hyväksymä takuurahasto, jonka tarkoituksena on tasoittaa luototuksen korkeampia kustannuksia kyseisillä alueilla. Käytössä on myös muita, hyvin vaihtelevia toimia, esimerkiksi osakkuusrahastoja ja lainatukia.

Komissio on äskettäin muuttanut perusteita, joita noudatetaan tarkasteltaessa alueellisten valtiontukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 87 artiklan mukaan. Joitakin tukijärjestelmiä oli siksi tarkasteltava uudelleen 1. tammikuuta 2000 mennessä. Alueellisia valtiontukia koskevissa uusissa suuntaviivoissa (1998) kuitenkin määrätään, että syrjäisimmät alueet ovat yhä oikeutettuja unionin etuuskohteluun.

Kaikkiin seitsemään syrjäisimpään alueeseen sovelletaan nykyisin perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrättyyn poikkeukseen liittyviä ehtoja, ja sama käytäntö jatkuu niiden osalta myös kaudella 2000–2006, koska niiden kaikkien bruttokansantuote asukasta kohden on alle 75 prosenttia yhteisön keskiarvosta.

Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohta takaa, että alueilla on

– unionin korkein tuki-intensiteetin enimmäismäärä,

– mahdollisuus myöntää poikkeuksellisesti toimintatukea, jonka on oltava alenevaa ja kestoltaan rajoitettua.

Lisäksi valtion aluetukea koskevissa uusissa suuntaviivoissa syrjäisimpiin alueisiin sovelletaan seuraavia erityisjärjestelyjä:

– kyseisille alueille myönnetyt poikkeukselliset tuki-intensiteetin enimmäismäärät sen perusteella, että ne luokitellaan syrjäisimmiksi alueiksi: perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvilla alueilla 65 prosentin nettoavustusekvivalentti 50 prosentin (yhteisön oikeuden mukainen intensiteetti näillä alueilla) asemesta,

– mahdollisuus myöntää toimintatukia kuljetuskustannusten osittaiseen korvaamiseen ilman ajallisia rajoituksia ja vaatimusta tuen alenevasta luonteesta, kun alue kuuluu EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a tai c alakohdan poikkeusten soveltamisalaan.

MAATALOUSALAN VALTIONTUKI

Perustamissopimuksen 36 artiklan mukaisesti sen 87–89 artiklan määräyksiä sovelletaan maatalouteen vain siltä osin kuin asiasta säädetään neuvoston asetuksissa. Lähes kaikkiin neuvoston säädöksiin sisältyy tämänsuuntaisia säännöksiä.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana syrjäisimpien alueiden maataloudelle myönnettyjen valtiontukien valvonnassa ei ole ilmennyt erityisiä vaikeuksia. Kaikki kyseiset alueet rinnastetaan täysin epäsuotuisiin maatalousalueisiin, mikä mahdollistaa korkeampien tukien myöntämisen useimpiin maatalousalan investointeihin sekä maatiloille (enimmäismäärä 35–75 prosenttia) että maataloustuotteiden jalostajille ja kaupan pitäjille (enimmäismäärä 55–75 prosenttia). Toisaalta komissio soveltaa muihin toimenpiteisiin kuin investointeihin (tutkimukseen ja kehittämiseen, menekinedistämiseen ja mainontaan, tekniseen apuun, luonnonkatastrofeihin jne.) myönnettävään valtiontukeen riittävän joustavaa politiikkaa, mikä mahdollistaa korkean tukitason (tietyissä tapauksissa jopa 100 prosenttia).

Vaikka komissio yleensä vastustaakin edelleen maatalousalan toimintatukia, se on päättänyt olla vastustamatta kolmea syrjäisimmillä alueilla myönnettävää tukea. Ranskan merentakaisissa departementeissa ja Azoreilla kyseessä on paikallisten tuotteiden merikuljetuskustannusten osittaiseksi rahoittamiseksi myönnetty kuljetustuki, ja Kanariansaarilla ilmoitettu tukiohjelma liittyy myös maatalousalalla sovellettavaan talous- ja verotusjärjestelmään ja sisältää erityyppisiä toimintatukia. Komissio on katsonut, että tuet olivat perusteltuja, koska niillä pyrittiin kompensoimaan kyseisten alueiden syrjäisestä sijainnista ja saaristoasemasta niille aiheutuvat ilmeiset kielteiset taloudelliset vaikutukset, ilman että toimenpiteet vaikuttaisivat sisämarkkinoihin.

6. PK-YRITYSTEN, KÄSITEOLLISUUDEN JA MATKAILUN TUKI

Koska ala on olennaisen tärkeä työllisyyden ja siten myös sosiaalisen kehittymisen kannalta, suurin osa toimista on toteutettu rakennerahastojen tuella (vrt. edellä, erityisesti tuotantoalojen ja henkilöresurssien osalta). Myös syrjäisimpiin alueisiin sovelletaan kolmea pk-yrityksille suunnattua monivuotista ohjelmaa (1990–1993, 1993–1996, 1997–2000), mutta kyseiset alueet ovat hyödyntäneet näissä ohjelmissa pk- ja käsiteollisuusyritysten käyttöön osoitettuja välineitä kaiken kaikkiaan suhteellisen rajoitetusti.

Käytettyjä välineitä ovat muun muassa euroneuvontakeskukset, jotka ovat kyseisillä alueilla osallistuneet merkittävällä tavalla uusista teknologioista, euroon siirtymisestä sekä rakennerahastojen antamasta rahoituksesta tiedottamiseen yrityksille ja yritysten kouluttamiseen näiltä osin. On myös mainittava Interprise-ohjelma, joka on syrjäisimmillä alueilla antanut mahdollisuuden yhdistää yhteistyöhaluiset pk-yritykset eri maista, matkailu- ja käsiteollisuusalojen pilottitoimet sekä seminaarit ja konferenssit. Matkailulla on olennainen ja kasvava merkitys lähes kaikilla syrjäisimmillä alueilla. Matkailua edistää erityisesti tehokkaampien kuljetusmuotojen käyttö, mutta se aiheuttaa myös ongelmia varsinkin ympäristölle.

Käyttöaste vaihtelee myös hyvin paljon monivuotisesta ohjelmasta toiseen. Lisäksi pk-yritysten on edelleen vaikea saada pankkiluottoja.

EIP myöntää yrityksille (tavallisesti syrjäisimpien alueiden pk-yrityksille) lainoja globaalilainoina alueilla sijaitsevien rahoituksen välittäjien kautta. Lainoja käytetään hyvin vähän: vuosina 1994–1998 käytettiin 105, 4 miljoonaa euroa, josta 57,8 miljoonaa euroa vuonna 1998. Mainittakoon, että lainojen myöntämiseen tarvitaan tukea alueella toimivilta pankeilta, jotka ovat valmiit ottamaan toimintariskin.

TAULUKKO 5
GLOBAALILAINOJEN JAKAUTUMINEN ALUEITTAIN
(miljoonaa euroa)

	1994–1998	1998
Kanariansaaret	93	57,1
Azorit	0,2	0,2
Madeira	0,9	0,1
Guadeloupe	-	-
Guyana	-	-
Martinique	11,3	0,4
Réunion	-	-
YHTEENSÄ	105,4	57,8

7. ENERGIA

Energian osalta syrjäisimmille alueille on ominaista huomattava riippuvuus öljynsaannista, etäinen sijainti suuriin energiaverkkoihin nähden sekä tavanomaista suuremmat sähköntuotantokustannukset, mikä johtuu sähköverkkojen keskisuuresta tai usein hyvinkin pienestä koosta.

Azoreilla ja Madeirassa on lisäksi se ongelma, että öljynsaannin kustannukset ovat tavallista suuremmat, koska jalostamot ovat kaukana.

Näistä vaikeuksista huolimatta syrjäisimmillä alueilla on runsaasti mahdollisuuksia hyödyntää uusiutuvia energialähteitä, kuten biomassaa, tuulienergiaa, geotermistä energiaa sekä vesi- ja aurinkoenergiaa. Näillä alueilla on myös merkittäviä mahdollisuuksia energiansäästöön. Uusiutuvien energialähteiden hyödyntämisestä ja energiansäästön varmistamisesta on mahdollista saada todellista hyötyä syrjäisimmillä alueilla, missä tavanomaisiin energialähteisiin pohjautuvan energiantuotannon kustannukset ovat hyvin suuret.

Yleiset toimenpiteet

Euroopan yhteisö on energiapolitiikkansa yhteydessä tukenut näillä alueilla pääasiallisesti alueellisten energiaohjelmien käyttöönottoa ja/tai alueellisten energianhallintatoimistojen perustamista (Azoreilla ja Madeirassa, Kanariansaarilla, Guadeloupella ja Guyanassa). Tukea on myönnetty Save-ohjelmasta.

Tutkimusta ja teknologista kehittämistä (TTK) koskevan politiikan yhteydessä on tuettu innovatiivisiin energiatekniikoihin liittyviä konkreettisia teknisiä ja taloudellisia demonstraatiohankkeita Thermie-ohjelman kautta.

Aluepolitiikassa on Euroopan aluekehitysrahaston peräkkäisten ohjelmien kautta jo yli kymmenen vuoden ajan myönnetty näille alueille jatkuvaa tukea tutkimuksiin ja erityishankkeisiin, joilla pyritään vahvistamaan energiansaantia ja sähköntuotantoa sekä hyödyntämään paikallisia mahdollisuuksia parantaa energiatehokkuutta ja käyttää uusiutuvia energialähteitä.

Erityistoimenpide

Erityisesti syrjäisimpiä alueita koskevasta yhteisön toimenpiteestä päätettiin samalla, kun Poseima-ohjelma vahvistettiin Azoreita ja Madeiraa varten. Kyseessä on ohjelman "energiatoimenpide", jonka tarkoituksena on korvata näille kahdelle alueelle öljytuotteiden saannista aiheutuvat lisäkustannukset.

Toimenpiteen puitteissa myönnettävä erityistuki laskettiin niiden kustannusten pohjalta, jotka aiheutuivat öljytuotteiden kuljetuksesta Manner-Portugalin sekä Azorien ja Madeiran saarten tärkeimpien varastojen välillä vuosina 1991, 1992 ja 1993. Tuki myönnettiin sillä ehdolla, että vähintään 50 % sen määrästä käytetään edistämistoimiin sekä hankkeisiin, jotka liittyvät energiansäästöön ja uusiutuvien energialähteiden käyttöön näillä alueilla.

Erityistukena myönnetty rahoitus oli koko tämän jakson aikana yhteensä 25 miljoonaa ecua, josta Azorien alueen osuus oli 15 miljoonaa ecua ja Madeiran alueen osuus 10 miljoonaa ecua. Rahoitus maksettiin vuosittaisina erinä seuraavista budjettikohdista: Thermie (1992), Poseima energia (1993) ja EAKR:n siirtymämääräykset (1994).

Poseima-ohjelman energiatoimenpiteen arvioinnissa todettiin, että rahoituksen käyttö oli vastannut tavoitteita eli osaltaan jarruttanut energiankulutuksen kasvua ja mahdollistanut sarjan uusiutuvien energialähteiden käyttöön liittyviä toimia ja hankkeita. Vuoden 1994 jälkeen toimenpidettä ei ole kuitenkaan toistaiseksi uudistettu, koska käytettävissä ei ole ollut erillistä rahoitusta (Poseima-budjettikohtien poistamisesta johtuen) ja koska rakennerahastojen tukikelpoisuussäännöt eivät salli kyseistä tukea (näissä säännöissä se katsotaan toimintatueksi, eikä sitä siis voida hyväksyä).

Energiansäästöön ja uusiutuvien energialähteiden käyttöön liittyville investointihankkeille Azoreilla ja Madeirassa on vuosina 1994–1999 myönnetty yhteisön rinnakkaisrahoitusta rakennerahastojen ohjelmista (YTK II ja Regis II -aloite).

8. LIIKENNE

Liikenne on strategisesti tärkeää syrjäisimmille alueille niiden maantieteellisen sijainnin vuoksi. Poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten suhteiden ylläpito Manner-Euroopan

kanssa on voimakkaasti riippuvainen ilma- ja meriliikenteestä. Lisäksi eräiden alueiden saariston koko lisää niiden riippuvuutta liikenteestä. Syrjäisimpien alueiden on varmistettava liikenneyhteyksiensä säännöllisyys, mutta pitkät välimatkat aiheuttavat lisäkustannuksia, jotka haittaavat alueiden talouden kehittymistä. Ilmaliikenne on matkailun kehittämisen avaintekijä.

Lentoliikenne

Syrjäisimmät alueet ovat hyötyneet paljon ilmaliikenteen vapauttamisesta yhteisössä. Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2409/92 säädetty yhteisön sisäisillä reiteillä toimivien yhteisön ilmaliikenteen harjoittajien vapaus päättää maksuista on alentanut huomattavasti syrjäisimpien alueiden välisten lentojen sekä syrjäisempien alueiden ja Manner-Euroopan välisten lentojen hintoja. Esimerkiksi Ranskan ja Antillien välisten lentojen hinnat ovat tällä hetkellä edullisimpia mannertenvälisiä lentoja maailmassa. Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2408/92 säädetty periaate, jonka mukaan yhteisön sisäisten lentojen harjoittaminen on vapaata, on edistänyt lentoyhtiöiden välistä kilpailua ja edesauttanut uusien liikenneyhteyksien perustamista erityisesti Espanjan ja Kanariansaarten välillä. Azorien lentokenttiin ei väliaikaisesti sovellettu kyseistä periaatetta. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2408/92 1 artiklan 3 kohdassa säädetyn poikkeuksen voimassaolo päättyi 30. kesäkuuta 1998.

Ilmaliikenteen maksuja ja markkinoille pääsyä koskevassa sääntelyssä tarjotaan lisäksi jäsenvaltioille mahdollisuus soveltaa julkisen palvelun velvoitteita "syrjäisimpien alueiden lentokenttien säännölliseen ilmaliikenteeseen". Tällaisia velvoitteita sovelletaan Ranskan ja sen merentakaisten departementtien sekä Portugalin, Madeiran ja Azorien välisiin lentoihin ja Guyanan departementin, Azorien ja Madeiran sisäisiin lentoihin.

Meriliikenne

Meriliikennettä koskevassa sääntelyssä otetaan myöskin huomioon syrjäisimpien alueiden erityistilanne. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3577/92 4 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta tehdä julkisen palvelun sopimuksia sellaisten laivanvarustamojen kanssa, jotka harjoittavat säännöllistä liikennettä syrjäisille alueille tai syrjäisille alueille ja näiden alueiden välillä, taikka määrätä tällaisille varustamoille julkisen palvelun velvoitteita edellytyksenä kabotaasiliikenteen harjoittamiselle. Nykyisiä julkisen palvelun sopimuksia voidaan soveltaa niiden voimassaolon päättymispäivään saakka. Meriliikenteen valtiontukia koskevien yhteisön suuntaviivojen mukaisesti julkisen palvelun velvoitteita toteuttaville laivanvarustamoille myönnetyt rahoitusavustukset eivät periaatteessa ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tukia eikä niihin näin ollen sovelleta ilmoittamisvelvollisuutta.

Jäsenvaltioissa harjoitettavia meriliikennepalveluja on voitu tarjota vapaasti 1. tammikuuta 1993 alkaen. Tästä mahdollisesti aiheutuvien häiriöiden välttämiseksi asetuksen (ETY) N:o 3577/92 6 artiklassa säädetään poikkeus kyseisen asetuksen soveltamisesta Kanariansaarten, Azorien, Madeiran ja Ranskan merentakaisten departementtien kabotaasiliikenteeseen 1. tammikuuta 1999 asti.

9. TUTKIMUS JA KEHITTÄMINEN

Syrjäisimpiin alueisiin ei kohdisteta erityistoimenpiteitä **tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen puiteohjelmassa**, vaan niitä kohdellaan samalla tavoin kuin muita rakennerahastojen tavoite 1 -alueita. Toisin sanoen syrjäisimpiin alueisiin on tähän saakka sovellettu samaa yleistä logiikkaa, jolla koordinoidaan TTK- ja innovaatiopolitiikkaa sekä taloudelliseen ja sosiaaliseen koheesioon liittyvää politiikkaa.

Syrjäisimmät alueet ovat osallistuneet TTK-puiteohjelman eri erityisohjelmiin yhteensä 204 hankkeessa vuosina 1988–1999. Kanariansaaret on osallistunut hankkeisiin useimmin, ja seuraavina tulevat Azorit ja Madeira. Alhaisin osallistumisprosentti oli Ranskan merentakaisilla departementeilla, mikä ilmentää näiden alueiden suhteellisen vähäisiä TTK-investointeja.

Rakennerahastoista on vuodesta 1989 lähtien rahoitettu lukuisia tiede- ja teknologiainfrastruktuureja sekä useita TTK-työhön ja innovaatioihin liittyviä toimia. Kanariansaarille, joka kuuluu rahoituksesta hyötyneisiin syrjäisimpiin alueisiin, on vuosina 1994–1999 myönnetty 15,6 miljoonaa ecua kahden teknologiansiirrosta vastaavan keskuksen ja Kanariansaarten teknologiainstituutin rahoittamiseen sekä 33,12 miljoonaa ecua astrofysiikan tutkimuskeskusta varten. Ranskan merentakaisille departementeille on myönnetty rahoitusta erityisesti soveltavan tutkimuksen, genetiikan tutkimusinfrastruktuurin sekä yritysten suoran tukemisen aloilla (yhteensä 9,5 miljoonaa ecua). Guyana on saanut rakennerahastoista tukea perustaakseen trooppisten sademetsien tutkimuskeskuksen (5,4 miljoonaa ecua). Martinique on saanut rahoitusta banaanintuotantoa koskevaan soveltavaan tutkimukseen (5,4 miljoonaa ecua). Madeiralle on puolestaan myönnetty tukea teknologisiin infrastruktuureihin ja innovaatiohankkeisiin.

Mainittakoon lopuksi **viidennestä puiteohjelmasta** tehdyssä päätöksessä (päätös N:o 182/1999/EY, 22.12.1998) oleva johdanto-osan perustelukappale, jossa sanotaan, että "*on tarpeen edistää ja helpottaa kaikkein syrjäisimpien alueiden osallistumista yhteisön TTK-toimiin tarkoituksenmukaisten järjestelyjen avulla, jotka soveltuvat niiden erityistilanteeseen*".

10. TIETOYHTEISKUNTA

Euroopan unioni on tukenut alueiden ja sekä julkisten että yksityisten toimijoiden työtä, jonka tavoitteena on nykyaikaistaa teleliikenteen infrastruktuureja sekä kehittää tietoyhteiskunnan toteuttamiseen tarvittavia palveluja ja liittää ne parhaalla mahdollisella tavalla osaksi alueellista kokonaisuutta. Viimeksi mainittu tavoite on joskus hyvin vaikea saavuttaa, mutta se on ehdoton edellytys talouden kehitykselle paikallisella tasolla.

Vaikka syrjäisimpien alueiden erot ovat edelleen merkittäviä Manner-Euroopan alueisiin verrattuina, niiden teleinfrastruktuurit ovat tällä hetkellä huomattavasti aiempaa kehittyneempiä sekä liittymien laadun että määrän osalta. Tämä koskee sekä alueellisia, kansallisia että kansainvälisiä yhteyksiä. Myös telematiikkapalveluja on kehitetty, jotta julkisten ja yksityisten palvelujen käyttäjiä voitaisiin informoida paremmin. Lisäksi markkinoiden avaamista seurannut hintojen yleinen lasku sekä Internetin käytön kehitys ovat merkittävästi muuttamassa infrastruktuurien ja palvelujen käyttöä.

Rakennerahastot ovat osallistuneet merkittävällä tavalla tähän kehitykseen, joka on toisinaan keskittynyt vain joihinkin kohteisiin eikä ole mitenkään voinut tarjota ratkaisua kaikkiin ongelmiin. Teknologian kehitys antaa kuitenkin toivoa myönteisistä muutoksista tulevina vuosina, jos vain tarvittavat investoinnit toteutetaan.

Yhteistyöverkkoon liitetyt syrjäisimmät alueet ovat kuitenkin jo saaneet hyötyä kokemusten ja taitotiedon vaihdoista. Esimerkiksi Guadeloupe kuuluu Maris-hankkeen alueelliseen verkkoon. Maris-hanke on uusien tietotekniikoiden ja telemaattisten sovellusten esittelyä ja käytön edistämistä merenkulkualalla koskeva hanke (kalastus, satamalogistiikka, alusten rakentaminen ja huolto, laivaliikenne ja liikenteen hallinta).

Jotkin syrjäisimmät alueet ovat myös osallistuneet tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen puiteohjelmaan kuuluviin eurooppalaisiin tietoyhteiskuntaohjelmiin. Ne ovat osallistuneet neljään telematiikan soveltamishankkeeseen hallinnon, tutkimuksen ja lääketieteen alalla sekä Esprit-hankkeisiin (Euroopan strateginen tietotekniikan tutkimus- ja kehitysohjelma). Hankkeiden keskeisiin toiminta-aloihin kuuluivat yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, tutkimus, innovaatiotoiminta, tuotantotekniikoiden nykyaikaistaminen ja ympäristö.

Kehittyneistä infrastruktuureista ja aloitteista huolimatta on kuitenkin todettava, että tieto- ja televiestintäteknologian mahdollisuuksia ei aina hyödynnetä johdonmukaisesti ja optimaalisesti. Tämä selittyy sillä, että taloudellisista mahdollisuuksista ei tiedetä tai niistä ei ole riittävää käsitystä, tarjolla olevat palvelut eivät sovellu tarkoitukseensa riittävän hyvin, mahdolliset käyttäjät eivät saa tarvittavaa koulutusta tai käyttäjien pätevyys ei vastaa alueiden tarpeita.

11. YMPÄRISTÖ

Syrjäisestä sijainnista ja saaristoasemasta johtuvia erityisiä valinnaisia toimenpiteitä koskevissa Posei-ohjelmissa ei mainita nimenomaisesti ympäristöön liittyviä kysymyksiä. Tämän alan konkreettisia toimia on rahoitettu rakennerahastojen tai muiden rahoitusinstrumenttien kautta.

Seuraavat kolme tekijää ovat johtaneet siihen, että ympäristön hyväksi myönnettävää rahoitusta on lisätty:

– erityisongelmat, jotka johtuvat syrjäisimpien alueiden ekosysteemien haavoittuvuudesta sekä geologisista ja ilmasto-olosuhteista, jotka lisäävät luonnonkatastrofien riskejä

– yhteisön ympäristönormien täyttämisen edellyttämät toimet sekä tästä aiheutuvat lisäkustannukset

– ympäristön sekä sosiaalis-taloudellisen kehityksen eri näkökohtien myönteinen vuorovaikutus.

Euroopan parlamentin aloitteesta on luotu budjettikohta B2-245 (Ympäristö), josta rahoitetaan ympäristön- ja luonnonsuojeluun liittyviä toimia osana Poseidom-, Poseican- ja Poseima-ohjelmia. Budjettikohdasta on rahoitettu neljää eri ohjelmaa yhteensä 10 000 eurolla.

12. ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

Poseidom-ohjelman IV osastossa korostettiin tarvetta parantaa alueellista yhteistyötä Ranskan merentakaisten departementtien sekä naapurimaiden ja -alueiden välillä. Alueellisella yhteistyöllä nopeutetaan merentakaisten departementtien integroitumista niiden maantieteelliseen ympäristöön ylittämällä perinteisiä esteitä (kilpailevat taloudet, kauppasuhteiden puuttuminen jne.), synnytetään vuoropuhelua ja edistetään sellaisten yhteisten hankkeiden toteuttamista, joissa otetaan huomioon täydentävyys ja eri kumppaneiden kehitystarpeet niiden asemasta riippumatta.

Vuodesta 1989 tässä yhteistyössä on keskitytty merentakaisten departementtien, merentakaisten maiden ja alueiden sekä AKT-valtioiden suhteisiin. Tässä suhteessa Poseidom-ohjelman IV osaston säännökset täydentävät ja lujittavat neljännen Lomén yleissopimuksen XII osaston puitteissa ennen 29. helmikuuta 2000 annettuja määräyksiä ja tämän päivämäärän jälkeen AKT–EY-kumppanuussopimuksen määräyksiä sekä merentakaisten maiden ja alueiden assosioitumista koskevan päätöksen XII osaston säännöksiä.

Kuten neljännessä Lomén yleissopimuksessa, AKT–EY-kumppanuussopimuksessa määrätään, että kyseeseen tulevat määrärahat lisätään AKT-valtioille sopimuksen puitteissa osoitettuihin määrärahoihin ja että erityistä huomiota kiinnitetään talouden monipuolistamisen nopeuttamiseen tuotannon täydentävyyden edistämiseksi sekä yhteistyön ja kehityksen tehostamiseksi AKT-valtioiden alueilla ja niiden välillä, samoin kuin näiden alueiden ja merentakaisten alueiden ja departementtien välillä.

Kanariansaarten, Madeiran ja Azorien maantieteellisen sijainnin vuoksi Poseican ja Poseima eivät sisällä säännöksiä alueellisesta yhteistyöstä.

Poseidom-ohjelman "Alueellinen yhteistyö" -osaston kolmesta lohkosta kehittynein koskee toisaalta merentakaisten departementtien ja toisaalta AKT-valtioiden, merentakaisten maiden ja alueiden ja erityisesti komission välisiä kuulemisia. Sen sijaan toinen osio, joka koskee alueellisia kauppasopimuksia, puuttuu toistaiseksi lähestulkoon kokonaan. Kolmanteen osioon kuuluvia yhteisiä hankkeita ja alueellisia ohjelmia on pantu täytäntöön Réunionissa (Intian valtameren komissio, COI), mutta niitä ei joistakin aloitteista huolimatta ole vielä otettu käyttöön Amerikassa sijaitsevilla Ranskan merentakaisilla alueilla.

Merentakaisten departementtien tukemiseksi toteutetun toiminnan sekä Karibian ja Intian valtameren alueella saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että alueellisen yhteistyön vaihteleva menestys johtuu osittain poliittisesta tahdosta. Vaikka asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset vakuuttavat jatkuvasti toivettaan alueellisesta yhteistyöstä, ne suhtautuvat edelleen kriittisesti toisiinsa tai ottavat käyttöön suojatoimenpiteitä. Luonnollisesti epäröinnin taustalla ovat rakenteelliset syyt, sillä kyseiset alueelliset taloudet pikemminkin kilpailevat keskenään kuin täydentävät toisiaan. Tämä kilpailu koskee samalla sekä kauppavirtoja että käytettävissä olevia yhteisön varoja.

C. KOKONAISYHTEENVETO

Aluksi on esitettävä kaksi toisiinsa liittyvää keskeistä kysymystä:

– **Ovatko yhteisön toimenpiteet – rakennerahastojen soveltaminen ja politiikkojen mukauttaminen – toteutuneet tyydyttävällä tavalla?**

– **Millaista syrjäisimpien alueiden taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys on ollut Posei-ohjelmien täytäntöönpanosta lähtien ottaen huomioon, että ohjelmat luotiin nopeuttamaan tätä kehitystä?**

Edellä esitetty analyysi antaa pitkälti vastauksen **ensimmäiseen kysymykseen**. Euroopan unionin toiminta on ollut yleisesti tehokasta monista paikallisista vaikeuksista huolimatta. Kokonaisuudessaan yhteistyökumppanuus on toiminut hyvin.

Kahden ohjelmakauden aikana vuosina 1989–1993 ja 1994–1999 kaikki seitsemän syrjäisintä aluetta ovat saaneet rakennerahastoista alueidensa taloudelliseen kehittämiseen noin 7,2 miljardin euron rahoitustuen (eli 2,5 % kaikille alueille myönnetyistä varoista). Alueiden väestömäärä on 3,5 miljoonaa. Alueiden erityishaittojensa vuoksi saama yhteisön rakennerahastotuki asukasta kohden oli noin kolmanneksen tavoitteeseen 1 luokiteltujen alueiden keskiarvoa suurempi (ks. **taulukko 2**, EU:n tuen intensiteetti).

Yhteisön politiikkojen mukauttamisella on myös saatu aikaan konkreettisia tuloksia yhteisön oikeuden ja sisämarkkinoiden johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä vaarantamatta. On totta, että Posei-ohjelmien kaikkia tavoitteita ei ole saavutettu (esim. alueellista yhteistyötä koskevat tavoitteet, mutta tämä ei pääosin johdu yhteisöstä) tai niissä ei ole edetty (esim. energian lisäkustannusten korvaaminen Azoreilla ja Madeirassa). Kokonaiskuva on kuitenkin hyvin myönteinen.

Tässä yhteydessä on syytä ottaa huomioon, että Euroopassa ja maailmassa tapahtui 90-luvulla merkittäviä muutoksia. Näitä olivat muun muassa sisämarkkinoiden loppuun saattaminen ja ankarammat verotusmääräykset, yhteisen maatalouspolitiikan ja rakennerahastojen uudistus sekä Agenda 2000:ssa määritellyt uudet säännöt lähinnä rahoitusnäkymien osalta. Lisäksi muutoksia toivat mukanaan GATT-sopimusten ja Maailman kauppajärjestön merkittävämpi asema sekä kansainvälisten sopimusten allekirjoittaminen (Lomé, Meksiko, merentakaisten maiden ja alueiden assosioitumissopimukset sekä Etelä-Afrikka). Nämä muutokset vaikuttavat luonnollisesti myös syrjäisimpiin alueisiin.

Toiseen kysymykseen saadaan vastauksia komission maaliskuussa 1999 julkaisemasta alueiden taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä koskevasta kuudennesta kertomuksesta, jossa arvioitiin kaikkien alueiden tilanne BKT:hen liittyvien tietojen perusteella.

Kautta 1986–1988 ja vuotta 1996 koskevien tietojen vertailu osoittaa, että BKT:n voimakas alueellinen kasvu kaikilla seitsemällä alueella on ollut Euroopan keskiarvoa suurempi (yli 2,7 % vuodessa, kun Euroopan keskiarvo on 2,1 %). Koska väestönkasvu on voimakasta useimmilla alueilla, vertailut on syytä tehdä asukasta kohden laskettavan

BKT:n perusteella. Viimeisten kymmenen vuoden aikana syrjäisimpien alueiden BKT asukasta kohden on kasvanut merkittävästi Euroopan unionin muiden alueiden keskimääräiseen kasvuun verrattuna. Tämä käy ilmi **taulukosta 6**: kasvu on voimakkainta Madeirassa, Azoreilla ja Guyanassa ja pienintä Kanariansaarilla, jossa BKT sitä vastoin jo ennestään oli näiden seitsemän alueen korkein.

TAULUKKO 6

BKT ASUKASTA KOHDEN – VUOSIEN 1986 JA 1996 VERTAILU

Euroopan keskiarvo = 100
Lähde: Eurostat

	1986	1996	Muutos
Madeira	40 %	54 %	+14 %
Guyana	37 %	48 %	+11 %
Azorit	40 %	50 %	+10 %
Réunion	40 %	46 %	+6 %
Martinique	49 %	54 %	+5 %
Guadeloupe	37 %	40 %	+3 %
Kanariansaaret	72 %	74 %	+2 %

Asukasta kohden lasketun BKT:n kasvu kaikilla syrjäisimmillä alueilla kuvastaa sitä, että alueiden paikalliset taloudet lähentyvät Euroopan unionin alueiden keskimääräistä tasoa. Niiden suhteellinen kehitys muihin eurooppalaisiin alueisiin verrattuna heijastaa myös alueilla toteutetun kehittämispolitiikan vaikutuksia. Toimintaan käytetyn rahoituksen runsaus asukasta kohden johtuu pitkälti rakennerahastojen yhteisrahoituksesta.

Vaikka suhteellinen kasvu onkin rohkaisevaa, se ei kuitenkaan peitä alueiden erityishaittoja: niiden tuotantosektorien riippuvuutta epävarmoista markkinoista ja niiden yhteiskunnallisen verkon heikkoutta. Asukkaiden elintaso on edelleen puolet EU:n keskitasoa alhaisempi, ja alueet ovat (Kanariansaaria lukuun ottamatta) yhä unionin kymmenen köyhimmän alueen joukossa. Tämä on peruste alueille myönnetyn kansallisen ja yhteisön rahoitustuen jatkamiseen.

On pulmallisempaa arvioida eurooppalaisten ohjelmien kokonaisvaikutusta työllisyystilanteeseen. Kaikilla alueilla maahanmuutto rasittaa työmarkkinoita, kun taas neljällä Ranskalle kuuluvalla alueella väestönkasvu on syynä korkeisiin työttömyystasoihin. On kuitenkin syytä huomata, että työttömyysprosentti on vuosina

1987–1997 laskenut niillä viidellä alueella, joilla se oli korkein, ja noussut niillä kahdella alueella, joiden työttömyysprosentit olivat ja ovat edelleen matalia suhteessa muihin Euroopan alueisiin.

TAULUKKO 7

TYÖTTÖMYYS PROSENTTEINA AKTIIVIVÄESTÖSTÄ
(Lähde: Eurostat)

	1987	1997	Muutos
Martinique	32,1 %	27,2 %	- 4,9 %
Kanariansaaret	25,5 %	20,9 %	- 4,6 %
Guadeloupe	31,1 %	29,3 %	- 1,8 %
Guyana	24 %	22,4 %	- 1,6 %
Réunion	36,9 %	36,8 %	- 0,1 %
Madeira	4,8 %	5,4 %	+ 0,6 %
Azorit	2,2 %	5,4 %	+ 3,2 %

Kaikki nämä seikat osoittavat, että suurimmassa osassa syrjäisimpiä alueita talouskasvu on ollut merkittävää, vaikka väestönkasvu onkin heikentänyt sitä osittain joillakin alueilla: vuosina 1990–1999 väestön määrä on lisääntynyt 37 % Guyanassa, 18 % Réunionissa, 9 % Guadeloupessa ja 6 % Martiniquessa, vaikka Manner-Ranskassa se on lisääntynyt vain 3,18 %.

Mikä sitten on ollut rakennerahastojen ja yhteisön politiikkojen merkitys alueiden yleiseen suorituskykyyn? Vaikuttaa selkeästi siltä, että niiden vaikutukset ovat olleet hyvin tärkeitä ja jopa ratkaisevia useilla aloilla. Näitä aloja ovat esimerkiksi liikenteen infrastruktuurit, jotka muodostavat yhden alueen olennaisista ongelmista, kalastus ja maatalous, jotka ovat olennaisia tuotantosektoreita. Tämä on edesauttanut lähentymistä muun EU:n kanssa.

On kuitenkin vaikea löytää tarkkaa vastausta edellä esitettyyn kysymykseen, koska yhteisön toimilla on täydennetty kansallisia ja alueellisia toimia. Vaikka tulokset yleisesti ottaen ovat olleet erittäin hyviä, on harkittava erilaisia muutoksia ja käytännön järjestelyjä. Kaikkia toimia on edelleen tehostettava ja kohdennettava, ja ne on sopeutettava uuteen eurooppalaiseen ja maailmanlaajuiseen taustaan. Kokonaisuudessaan nykyistä politiikkaa on jatkettava ja kehitettävä edelleen.

Erityishuomiota on edelleen kiinnitettävä korkeaan työttömyyteen, vaikka on totta, että ongelmaan liittyy yleisiä tekijöitä – esimerkiksi tekniikan voimakas muuttuminen, maailmanlaajuistuminen ja väestönkasvu Ranskan merentakaisissa departementeissa. Työttömyysongelma on erityisen vaikea Azoreita ja Madeiraa lukuun ottamatta, sillä työttömyysprosentit ovat kaksin- ja kolminkertaisia yhteisön keskiarvoon verrattuna, vaikka ovatkin hieman laskussa (ks. **taulukko 7**). On kuitenkin varmaa, että ongelma olisi selvästi suurempi ilman yhteisön toimia.

Huomioon on otettava myös syrjäisimpien alueiden ongelmien historiallinen ulottuvuus: kyse ei ole pelkästään siitä, että alueita autetaan taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa kehityksessä, vaan kyse on merkittävästä poliittisesta haasteesta. Esimerkiksi Kanariansaaret päätti yhdentyä täysin Euroopan unioniin vasta harkittuaan asiaa jonkin aikaa, ja unionin on pidettävä lupaukset, jotka alueelle annettiin päätösvaiheessa. Azorit ja Madeira hyväksyivät kaikki yhteisöön yhdentymisestä johtuvat velvoitteet, kun Portugali liittyi Euroopan unioniin, ja niiden on voitava hyötyä EU:n eduista ja solidaarisuudesta. Ranskan merentakaiset alueet ovat Euroopan etuvartioasemia muilla mantereilla.

On siis syytä ottaa huomioon, että nämä alueet tuovat Euroopan unionille maailmanlaajuisen ulottuvuuden ja ovat unionin kauimmaisia raja-alueita. Jotkin niiden rajoituksista – kuten etäisyys Manner-Euroopasta ja konkreettinen ja henkinen läheisyys AKT-maiden, Mercosurin (eteläisten yhteismarkkinoiden) ja muiden alueellisten maantieteellisten keskusten kanssa – eivät ole pelkästään rajoittavia vaan tarjoavat myös mahdollisuuksia. Maailmanlaajuistumisen puitteissa Euroopan unioni on ainoa yksikkö, joka on syrjäisimpien alueidensa välityksellä läsnä Intian valtameren ja Karibian sydämessä sekä Etelä-Amerikassa. Alueilla on laajoja merialueita ja arvokas maantieteellis-taloudellinen asema, ja niiden sijainti on erinomainen tärkeiden ja lupaavien alojen ja joidenkin planeettamme tulevaisuudelle olennaisten tutkimustoimien kannalta. Alueiden unionille tarjoamat mahdollisuudet ovat siis tältä kannalta katsoen huomattavat, vaikka niitä niiden luonteen vuoksi onkin mahdoton laskea määrällisesti.

II TULEVAISUUS

Perustamissopimuksen 299 artiklan 2 kohta

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen uuden 299 artiklan 2 kohdalla pyritään mahdollistamaan syrjäisimpien alueiden täysimääräinen integraatio Euroopan yhteisöön, jonka osa ne ovat. Integraatiossa otetaan huomioon alueiden erityisominaisuudet. Tämä artikla muodostaa yhteisen oikeusperustan toimenpiteille näiden alueiden hyväksi. Uuden artiklan soveltamisala on laajempi kuin entisen 227 artiklan 2 kohdan. Vastedes siihen kuuluvat Ranskan merentakaisten departementtien lisäksi Azorit, Madeira ja Kanariansaaret. Toimenpiteitä näiden alueiden hyväksi voidaan toteuttaa erittäin laaja-alaisesti ja siten, että ne kattavat useita yhteisön politiikkoja. Tämä luettelo ei ole kuitenkaan tyhjentävä. Uutuutena on lisäksi myös se, että neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä 299 artiklan 2 kohtaan perustuvat erityistoimenpiteet syrjäisimpien alueiden hyväksi.

Tämä artikla ei ole ainoastaan toteava eikä myöskään yleinen "opt-out" -järjestely, vaan se johtaa sellaisen erityisjärjestelyn käyttöönottoon, jossa otetaan huomioon kaikki syrjäisen sijainnin näille alueille aiheuttamat haitat heikentämättä kuitenkaan yhteisön oikeusjärjestyksen ja sisämarkkinoiden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta. Sillä vahvistetaan Euroopan unionin vuodesta 1989 kehittämiä Posei-ohjelmia.

Käytännön tasolla 299 artiklan 2 kohta antaa Euroopan unionille mahdollisuuden jatkaa ja vahvistaa näitä toimia. Entä mihin suuntaan toimia ohjataan?

Kestävän kehityksen strategia syrjäisimmille alueille

Komissio on tarkastellut tähän asti toteutetuista toimista tehtyä yhteenvetoa, saavutettuja tuloksia, joista osa erinomaisia, ja Posei-ohjelmien saavuttamatta jääneitä tavoitteita. Kaiken kaikkiaan on osoittautunut, että lähestymistapa on ollut oikea. Puutteita on yhä, ja ne täytyy korjata.

Syrjäisimpien alueiden hyväksi tehtävä toiminta perustuu 299 artiklan 2 kohdassa ilmaistuun poliittiseen tahtoon, ja sille on luotava kokonaisvaltainen strategia.

Juuri tämä on mullistava uudistus, jonka uusi säännös toi mukanaan. Strategiassa on oltava tavoitteena alueiden kestävä kehitys.Siihen on komission mielestä sisällyttävä kolme pääosaa:

– **Perinteisten elinkeinotoimintojen osalta**, jotka kuuluvat yleensä primärituotantoon tai maatalouden raaka-aineita jalostavaan teollisuuteen, toteutetaan maatalouteen ja kalastukseen liittyviä toimenpiteitä. Nämä ovat toimineet kokonaisuudessaan tyydyttävällä tavalla. Toimenpiteitä on tarvittavin muutoksin jatkettava. Maatalouden osalta toimenpiteitä on

  - arvioitava uudelleen, jotta nykyisten toimenpiteiden edut säilyvät, vaikka niiden vaikutus heikkenee yhteisön sisäisten syiden vuoksi (yhteisen maatalouspolitiikan muutokset) ja ulkoisten syiden vuoksi (maailmankaupan kehitys, kansainväliset tai kahdenväliset sopimukset)

  - muutettava tai vahvistettava kokemusten perusteella tietyillä osa-alueilla.

– On pyrittävä **elvyttämään taloutta monipuolistamalla taloudellista toimintaa eri aloille**. Tässä on käytettävä erilaista lähestymistapaa. Tavoitteena on lisätä muuta toimintaa ja houkutella alueille pääomaa ja innovaatiotoimintaa:

  - käytetään tätä tarkoitusta varten olevia välineitä koordinoidusti (mm. rakennerahastot, lainausmahdollisuudet sekä valtiontukien, verotuksen ja tullien kurinalaisuus)

  - vahvistetaan edellä mainittujen välineiden koordinoidulla käytöllä uusille tuotantoaloille ja pk-yrityksille annettavaa tukea. Pääpainon on oltava nimenomaan maailmankaupan kilpailustrategioissa, mutta ei pelkästään kuljetus-, energia- ja ympäristöasioissa, vaan myös tietoyhteiskuntaan, tutkimukseen ja kehitykseen liittyvissä seikoissa.

– Syrjäisimpien alueiden suhteet maantieteelliseen ympäristöönsä vaikuttavat suurelta osin niiden kehitykseen. Kehitysmaiden (joista useimpien kanssa yhteisö on tehnyt edullisia sopimuksia) maantieteellinen läheisyys ja tuotannon samanluonteisuus asettavat alueet vaikeaan kilpailutilanteeseen. Samalla alueet ovat Euroopan unionin sillanpääasemia muotoutumassa oleviin alueellisiin ja sitä pienempiin yhteenliittymiin nähden. Alueet ovat maantieteellisesti osa näitä yhteenliittymiä tai niillä on historiallisia yhteyksiä niihin. Sillanpääasemasta voi olla hyötyä, jos se käytetään oikein. Euroopan unionin on otettava huomioon molemmat näkökulmat, jotka vaikuttavat kaikkeen syrjäisimpiä alueita koskevaan toimintaan.

Strategian toteuttaminen

Komissio on tarkastellut jäsenvaltioiden[3] ja kyseisten alueiden[4] toimittamiin muistioihin sisältyviä ajatuksia ja pyyntöjä. Se on myös kuullut tarkasti kaikkia osapuolia 23. marraskuuta 1999 pidetyssä yhteistyökumppanuuskokouksessa, johon osallistuivat Espanjan, Ranskan ja Portugalin hallitusten toimivaltaiset edustajat sekä seitsemän syrjäisimmän alueen edustajat.

Komissio on ottanut kaikki nämä seikat huomioon arvioidessaan, mitä toimia strategian toteuttamiseksi tarvitaan.

A. PERINTEINEN TUOTANTO KIVIJALKANA

1. MAATALOUS

Komissio on sen käytettävissä olevien oikeusperustojen pohjalta antanut maataloutta koskevia merkittäviä säännöksiä, joita sovelletaan yhteiseen maatalouspolitiikkaan syrjäisimmillä alueilla. Erityisesti toimia toteutetaan Posei-ohjelmien merkittävän, kunnianhimoisen ja innovatiivisen maatalouslohkon kautta.

Nämä säännökset tarjoavat jo ratkaisun, joka soveltuu syrjäisimpien alueiden rajoitteisiin. Perustamissopimuksen uuden 299 artiklan 2 kohdan hengen mukaisesti komissio aikoo jatkossakin soveltaa lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon alueiden ominaispiirteet, kuten alueen luonne ja erityiset rajoitukset.

Jäsenvaltioiden pyynnöt

Esitämme tässä yhteenvedon jäsenvaltioiden komissiolle toimittamiin muistioihin sisältymistä pyynnöistä.

Yleisesti ottaen pyyntöjen tavoitteena on yhtenäistää ja vahvistaa Posei-ohjelmien maatalouslohkoa sekä parantaa nykyistä järjestelmää. Lisäksi jäsenvaltiot ovat pyytäneet

---

[3] Espanjan hallituksen muistio marraskuulta 1999, Portugalin hallituksen muistio marraskuulta 1999 ja Ranskan hallituksen muistio 10. joulukuuta 1999.

[4] Syrjäisimpien alueiden yhteinen muistio 5. maaliskuuta 1999.

varmistamaan riittävät budjettivarat Posei-ohjelmien maatalouslohkojen uudistamiseen. Yhteisten markkinajärjestelyjen osalta jäsenvaltiot ovat pyytäneet, että varmistetaan alueiden erityispiirteiden huomioon ottaminen erityisesti banaaninviljelyn alalla.

Erityisen hankintajärjestelmän parantamista koskevat pyynnöt koskevat kolmea seikkaa:

- tukikelpoisten tuotteiden luettelo olisi päivitettävä ja tarkasteltava, otetaanko muut kuin maataloustuotteet luetteloon (esimerkiksi lannoitteet, pakkaukset jne.)

- laskentamenetelmä olisi päivitettävä, erityisesti tuen tasapainottamiseksi ja lisäkustannusten korvaamisen varmistamiseksi sekä syrjäisen sijainnin ja saaristoaseman huomioon ottamiseksi

- erityisestä hankintajärjestelmästä hyötyneistä raaka-aineista valmistettujen tuotteiden jälleenvientiä ja uudelleenlastausta koskevia edellytyksiä olisi parannettava.

Lisäksi jäsenvaltiot ovat pyytäneet **paikallisen tuotannon erityistukien** parantamista kahden seikan osalta:

- yhteisen maatalouspolitiikan mukauttaminen (tukikelpoisuusedellytysten muuttaminen, lisätukien määrän uudelleenarviointi, määrällisten rajoitusten muuttaminen jne.)

- tuotteiden kaupanpitämisen varmistaminen (paikallisten tuotteiden kilpailukyvyn parantaminen, paikallisen tai laajemman kaupan pitämisen avustaminen jne.)

On huomattava, että jokainen jäsenvaltio on toimittanut tarkan luettelon konkreettisista, kunkin alueen tuotteita koskevista pyynnöistä.

Tämän lisäksi pyynnöissä käsitellään **rakenteellisia poikkeuksia.** Posei-ohjelmien maatalouslohkojen rakenteelliset poikkeukset on poistettu rahastojen uudistuksen yhteydessä uuden asetuksen (1257/1999) joustavuuden vuoksi. Ainoastaan asetuksen johdanto-osan 53 kappaleessa, jossa käsitellään maaseudun kehittämistä, viitataan näiden alueiden erityistarpeisiin. Sen sijaan varsinaisessa asetustekstissä sitä ei mainita. Jäsenvaltiot ovat esittäneet pyyntöjä joustavuudesta, muutoksista ja poikkeuksista.

Komission vastaus

Jokaiseen yksittäiseen pyyntöön ei voida vastata yksityiskohtaisesti, mutta komissio voi jo nyt ilmoittaa pyyntöjen tarkastelua ja huomioon ottamista koskevat suuntaviivat ja aikataulun.

Vastauksena näihin pyyntöihin komissio julkaisee vuonna 2000 Posei-ohjelmien maatalouslohkojen raportit näiltä alueilta vuodesta 1992 lähtien sekä ehdotukset tarpeellisiksi katsotuista muutoksista neuvoston asetuksiin. Pyyntöjä arvioidaan raporttien tarkastelun yhteydessä, ja ne käsitellään yhteistyössä kunkin jäsenvaltion kanssa.

Vastauksissaan komissio pyrkii vahvistamaan ja mukauttamaan yhteisön nykyistä lainsäädäntöä ja tutkimaan nykyisen maatalousjärjestelmän muuttamista näille alueille edullisemmaksi siten, ettei kuitenkaan ylitetä rahoitusnäkymissä osoitettuja määrärahoja.

Erityiseen hankintajärjestelmään kuuluvien tuotteiden luetteloa on tarkasteltava uudelleen kunkin alueen osalta ottaen huomioon todettujen tarpeiden muutokset. Samoin on tarkasteltava uudelleen asianmukaisia tuotteiden määriä paikallisen tarpeen kasvun huomioon ottamiseksi sekä järjestelmän asettamia edellytyksiä tuotteiden jalostukselle.

Tutkitaan, mitä keinoja käytetään, jotta voitaisiin saavuttaa erityisen hankintajärjestelmän tavoitteet: kyseisten alueiden hankintakustannuksiin liittyvien lisäkustannusten vähentäminen ja hintojen alentaminen hankintalähteitä kilpailuttamalla.

Maataloustuotantoon liittyvät toimenpiteet voivat onnistua täysin ainoastaan, jos ne mukautetaan paikallisiin oloihin ja jos ne ovat yhteensopivia erityisen hankintajärjestelmän kanssa. Toimenpiteitä ei pidä toteuttaa hajanaisesti, vaan niiden on noudateltava yhtenäistä kehityslinjaa.

On tarkasteltava, ovatko jotkin tukitoimenpiteet osoittautuneet paikallisiin olosuhteisiin soveltumattomiksi, ja tehtävä niistä kannustavampia ja tehokkaampia. On syytä tarkastella toimenpiteiden tukikelpoisuudelle asetettuja erityisiä edellytyksiä, tukitasoa ja määrällisiä rajoituksia hankinta-asteeltaan alhaisempien tuotteiden osalta. On syytä myös tarkastella avoimin silmin yhteisen maatalouspolitiikan soveltamisedellytyksiä eri aloilla, jotta nähdään, missä määrin poikkeuksia tarvitaan.

Tarvittaessa on tutkittava **uusien toimenpiteiden** täytäntöönpanoa, jotta paikalliset erityispiirteet ja tarpeet otetaan huomioon samalla kuitenkin noudattaen Posei-ohjelman tavoitteita. Näiden alueiden maanviljelijöiden taloudellinen ympäristö on globalisoitunut. Heidän päätuotantonsa kilpailee muun muassa sosiaalikuluiltaan ja muilta tuotantoedellytyksiltään suotuisammilta lähialueilta (Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtiot, merentakaiset maa ja alueet sekä kehitysmaat) peräisin olevan vastaavanlaisen tuotannon kanssa. Kilpailu vaikuttaa itse alueiden sisämarkkinoilla tai unionin muiden osien markkinoilla, joissa kolmansista maista tuleville tuotteille on myönnetty etuustullikohtelu. Tästä syystä tilannetta on seurattava tavallista tarkemmin.

Toimenpiteiden säännöllinen seuranta ja tarvittaessa nopea muuttaminen voi olla tarpeen tähän maataloustuotantoon vaikuttavan yhteisen maatalouspolitiikan kehityksen tai kansainvälisen tilanteen muutosten vuoksi.

On tärkeää yksinkertaistaa näiden järjestelmien hallintoa ja lisätä niiden avoimuutta vähentämättä kuitenkaan niiden seurantaa ja valvontaa.

Posei-ohjelmien maataloutta käsittelevien ohjelmalohkojen ulkopuolella näiden alueiden paikalliseen tuotantoon yhteisön tuotantona vaikuttavat erityisesti riisin, sokerin ja banaanin yhteisten markkinajärjestelyjen tulevat uudistukset. Näiden uudistusten vaikutukset alueiden maatalouteen on otettava huomioon.

Rakenteelliset poikkeukset käsitellään yhtenäisten ohjelma-asiakirjojen tai toimenpideohjelmien tasolla, jotta voidaan tarkastella ongelmien todellisuutta, huomioon otettavia erityispiirteitä ja mahdollisia ratkaisuja.

2. KALASTUS

Paikallisessa tuotantorakenteessa merkittävä kalastusala on ensisijaisen tärkeässä asemassa syrjäisimpien alueiden sosioekonomisessa kehityksessä.

Näiden alueiden elinkeinoelämässä tällä alalla onkin monipuolista toimintaa, joka työllistää merkittävän osan väestöä etenkin perheyrityksissä. Toiminta perustuu alalta saatuun kokemukseen, eikä työllisyyden lisäämiseen tähtääviä keinoja monipuolistaa tätä toimintaa ole kovin paljon. Kalastukseen kuuluu useita aloja: pyydystys, jalostus, kauppa ja jakelu sekä kulutus. Vaikuttaa aiheelliselta korostaa keinoja, joilla alan tarpeisiin on mahdollista asianmukaisesti vastata.

Komissio on jo ryhtynyt vuoden 2002 määräajan edellyttämään pohdintatyöhön, jossa selvitetään yhteiseen kalastuspolitiikkaan tarvittavia mukautuksia. Komissio aikoo hyödyntää tätä määräaikaa aloittaakseen laajat keskustelut niistä parannuksista, joita yhteisen kalastuspolitiikan eri osa-alueisiin olisi tehtävä sen kohtaamiin haasteisiin vastaamiseksi.

Perustamissopimukseen sisältyvän syrjäisimpiä alueita koskevan uuden määräyksen perusteella komissio tarkastelee yhteisen kalastuspolitiikan eri osa-alueita ja ottaa huomioon jo toteutetut erityistoimenpiteet. Komissio ehdottaa jo vuonna 2001 asianmukaisia **mukautuksia** nykyisiin toimenpiteisiin, ja mahdollisesti ehdottaa **uusia** erityisiä **toimenpiteitä** syrjäisimpien alueiden hyväksi.

Jäsenvaltioiden muistioiden sisältämien pyyntöjen osalta mainittakoon erityisesti seuraavat seikat:

- Eräiden kalatuotteiden menekkiin liittyvien todennettujen **lisäkustannusten korvausjärjestelmä** toimii erittäin tyydyttävästi. Järjestelmän arvioinnin jälkeen komissio tekee vuoden 2000 aikana aiheellisiksi katsomansa ehdotukset järjestelmän jatkamiseksi.

- Ehdotuksilla **kalastuslaivaston erityiskäsittelystä** voi olla vaikutuksia resurssien kestävään käyttötasoon, joten niitä on tarkasteltava huolellisesti.

- **Tullien väliaikaisesta suspendoinnista hyötyneiden tuotteiden jälleenlastauksen mahdollistamista** koskevaa ehdotusta on tutkittava tarkoin ja otettava huomioon kyseisten vesien (Kanariansaaret) laaja kalastustoiminta, aluksista puretut saalismäärät ja nykyisen järjestelmän mukaisten tuotteiden kattama kalalajien suuri määrä.

- kalavarojen säilyttämisen ja hoidon kannalta erittäin tärkeän **tutkimustoiminnan** rahoittaminen yhteisön varoista riippuu neuvoston tälle alalle osoittaman kokonaisbudjetin määrästä.

B. SYRJÄISIMPIEN ALUEIDEN TALOUDELLINEN ELVYTTÄMINEN

1. VÄLINEET

a. RAKENNERAHASTOT

On syytä muistaa, että Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikka kokonaisuudessaan pyrkii syrjäisimpien alueiden erityishaittojen ratkaisemiseen. Tämä perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 158 ja 159 artiklaan, joissa asetetaan tavoitteeksi "taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus" ja aluepolitiikan tehtäväksi vähentää unionin vähiten kehittyneiden alueiden ja muiden alueiden välisiä kehityseroja. Unionin rahoitustuella onkin merkittävä osuus alueiden kehitysstrategioiden toteuttamisessa.

Kaudella 2000–2006 syrjäisimmät alueet ovat oikeutettuja tavoitteen 1 tukeen kuten kahdella aikaisemmallakin kaudella (1989–1993 ja 1994–1999). Luokittelemalla nämä alueet tavoite 1 -alueiksi varmistetaan, että ne saavat runsaasti yhteisön tukea, sillä uudella ohjelmakaudella lähes 70 prosenttia rakennerahastovaroista myönnetään tavoite 1 -alueille. Varainjako perustuu siihen, että yhteisön tuki halutaan suunnata vähiten kehittyneille alueille. Tavoite 1 -luokitus tarkoittaa myös sitä, että kyseiset alueet hyötyvät kunkin rahaston osalta laajimmasta soveltamisalasta, jolloin siihen kuuluvat esimerkiksi Euroopan aluekehitysrahaston osalta koulutus ja terveydenhuolto, sekä korkeammista yhteisrahoitusosuuksista. Jatkoa varten komissio ehdottaa tarkasteltavaksi sitä, miten 299 artiklan 2 kohdassa näiden alueiden tunnustettu erikoistilanne voitaisiin ottaa paremmin huomioon rakennerahastojen tukikelpoisuussäännösten osalta.

Komission vahvistamat alue- ja rakennepolitiikan uudet suuntaviivat ohjelmakaudeksi 2000–2006 sopivat erityisen hyvin syrjäisimmille alueille varsinkin seuraavilta osin:

– Lisätään kilpailukykyä, jotka ovat kasvun ja kehityksen edellytys: tämä tarkoittaa sitä, että on pyrittävä löytämään tasapaino merkittävimpien infrastruktuuri-investointien ja tuotantoalojen kehittämiseen annettavien suorien tukien välillä.

– Pyritään maatalouden ja maaseudun kestävään kehitykseen, jossa otetaan huomioon näiden alueiden maantieteellisestä sijainnista johtuvat tarpeet ja niiden erityisrajoitteet.

– Asioita tarkastellaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja ympäristönsuojelu asetetaan ensisijaksi saaristoaseman, alueen pienuuden ja yhden alueen osalta sademetsän ekosysteemin herkkyyden vuoksi. Työpaikkoja luovien elinkeinotoimintojen kehittäminen ja paikallisten ympäristörajoitteiden huomioon ottaminen on pyrittävä yhdistämään vielä järjestelmällisemmin kuin muilla alueilla.

– Asetetaan työllisyyttä ja henkilöresursseja koskevan politiikan strategiset painopisteet alueille, joille on usein ominaista voimakas väestönkasvu, korkea työttömyysaste (EU:n korkeimpia) ja tarve mukauttaa ammatillisia pätevyyksiä kunkin alueen elinkeinoalojen mukaan.

– Otetaan huomioon pk-yritysten keskeinen asema eristyneissä saaristotalouksissa, joissa tuotannon rajoitteet ja paikallismarkkinoiden pienuus vaikuttavat toiminnan tuottavuuteen. Tältä osin vaikuttaa suotavalta hyödyntää kaikkia rakennerahastoasetusten mahdollistamia rahoitusjärjestelyjä, jotka on myös eritelty SEM 2000 -tietolomakkeissa. Näiden avulla voitaneen täyttää näillä alueilla kymmenen viime vuoden aikana syntyneet kiireelliset rahoitustarpeet.

Näihin suuntaviivoihin olisi syrjäisimpien alueiden osalta lisättävä alueellisen (tai alueiden välisen) yhteistyön avulla saavutettava maantieteellinen yhdentyminen paikallistasolla. Syrjäisimpien alueiden taloudellisen kentän laajentuminen vaikuttaa yhdeltä niiden tulevan kehityksen avaintekijöistä. Ratkaisuja ongelmiin on etsittävä Interreg III -aloitteen B-ohjelmalohkosta, jonka avulla voidaan kehittää monikansallisia strategioita. Tavoitteen 1 yhtenäisissä ohjelma-asiakirjoissa ja ohjelmissa voidaan käynnistää alueyhteistyön toimia naapurivaltioiden kanssa kullakin maantieteellisellä alueella. Toimissa on otettava talouskehitys merkittävästi enemmän huomioon kuin aiemmin. B-ohjelmalohkoon sisältyy erityisiä yhteistyöosia, joissa otetaan huomioon syrjäisimpien alueiden erityispiirteet.

Rakennerahastojen toiminnan toteutuksen tarkastelussa keskitytään jäsenvaltioiden muistioissaan esittämät pyynnöt huomioon ottaen seuraaviin näkökohtiin:

– Kasvatetaan rakennerahastojen osallistumista seitsemän alueen pk-yritysten investointeihin 35 prosentista 50 prosenttiin.

– Koheesioalueilla sijaitsevilla syrjäisimmillä alueilla sovellettavien rakennerahastojen yhteisrahoitusosuuksien enimmäismäärien soveltamista laajennetaan Ranskan neljään alueeseen, jotta seitsemää syrjäisintä aluetta koskevat säännökset vastaavat toisiaan: kaikilla tavoite 1 -alueilla 85 prosenttia 75 prosentin sijaan.

Kyseisten jäsenvaltioiden kanssa käytävien valmistelukeskustelujen ja neuvottelujen, yhteisön tukikehysten ja seitsemän syrjäisimmän alueen yhtenäisen ohjelma-asiakirjan yhteydessä komissio valvoo yrityksille suunnattujen rahoitusvälineiden käyttöön asettamista ja vahvistamista kaudelle 2000–2006 hyväksymiensä suuntaviivojen mukaisesti. Tällaisia välineitä ovat erityisesti uudet rahoitusvälineet kuten riskipääomarahoitus. Lisäksi komissio valvoo käsiteollisuuden edistämistä ja tukemista, energiansäästöhankkeiden ja uusiutuvien energiamuotojen tuotantohankkeiden kehittämistä, ympäristöhankkeiden käynnistämistä ja liikenne- ja energiaverkkojen kehittämistä.

Tässä yhteydessä voidaan myös ottaa käyttöön rahoitusvälineitä, joilla kannustetaan ehkäisemään luonnonmullistuksia ennalta (esimerkiksi asettamalla välineistölle pyörremyrskynkestävyyttä koskevia määräyksiä), jotta taataan infrastruktuurin ja tuotantoinvestointien tulosten kestävyys. Lisäksi kannustetaan luonnonmullistuksen jälkeiseen korjaustoimintaan osallistumista.

b. EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN LAINAT

Olisi suotavaa käyttää julkisen ja yksityisen sektorin tuotantoinvestointien rahoitukseen nykyistä enemmän Euroopan investointipankin tarjoamia yksittäisiä lainoja (pk-

yrityksille suunnattuja globaalilainoja käsitellään 2 kohdan a alakohdassa). On syytä korostaa, että Euroopan investointipankki osoittaa yli kaksi kolmasosaa rahoituksestaan heikossa asemassa olevien alueiden hankkeisiin.

Perinteisten rahoituskohteiden lisäksi (infrastruktuuri, kuljetus jne.) pankki on viime vuosina rahoittanut myös muita kohteita. Muun muassa koulutus, terveys, luonnonympäristö ja kaupunkiympäristö (jäte- ja vesihuolto) ovat aloja, joille investointipankki voi myöntää lainoja. Juuri näille aloille syrjäisimmät alueet tarvitsevatkin rahoitusta.

Lisäksi pankki rahoittaa hankkeita, jotka edistävät energian järkevää käyttöä. Pankin tavoitteena on auttaa vähentämään syrjäisten alueiden energiapulaa rahoittamalla uudistuvia energiamuotoja (aurinko- ja tuulivoima, maalämpö jne.)

Pitkä takaisinmaksuaika (5–12 vuotta teolliseen ja kaupalliseen toimintaan annetuille lainoille ja 15 tai 20 vuotta infrastruktuuri-investoinneille) ja lyhennyksetön aika (3–6 vuotta) ovat merkittäviä etuja. Viime vuosina voimakkaasti laskenut korkotaso vaikuttanee osaltaan lainojen käytön kasvuun. Lainoja myönnetään ainoastaan hakemuksesta. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että Euroopan investointipankki myönsi Karibialla sijaitseville AKT-maille lainoja 34 miljoonalla eurolla vuonna 1998, kun taas alueella sijaitseville Ranskan merentakaisille departementeille ei myönnetty yhtään lainaa.

C. VALTIONTUKI

MUU KUIN MAATALOUDEN, KALASTUKSEN JA LIIKENTEEN ALOJEN VALTIONTUKI

Komissio aikoo ottaa tarkasti huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan perusteella uuden 299 artiklan 2 kohdan sisällön.

Nykyinen yhteisön tukikehys, jonka sisältö on täysin Amsterdamin sopimuksen mukainen, on jo nyt osoittautunut joustavaksi ja syrjäisimpien alueiden erityisolosuhteisiin soveltuvaksi.

Se ilmenee hyvin Euroopan unionin, jäsenvaltioiden ja alueiden itsensä yritystoiminnan hyväksi toteuttamista mittavista kehittämistoimista.

Komissio **muuttaa** lähiviikkoina **alueille myönnettävien valtiontukien ohjeita** kahdelta osalta.

Aluetukeen oikeutetut syrjäisimmät alueet voivat saada toimintatukea, jonka määrä ei alene ja jonka kestoa ei ole rajoitettu. Tuen tavoitteena on tällöin vähentää perustamissopimuksen 299 artiklan 2 kohdassa mainituista haitoista taloudelliselle toiminnalle aiheutuvia lisäkustannuksia. Tukiehdotuksien tarkastelussa otetaan huomioon alueen nykyinen kehitystaso ja tuen vaikutus alueen tulevaan kehitykseen. Haitan arviointi, josta vastaa kukin jäsenvaltio, ja suunnitellun tuen tarkastelu voidaan tehdä siten, että siinä otetaan huomioon tiettyjen toimialojen erityispiirteet.

Jotta kaikkein syrjäisimmät alueet voisivat käyttää tätä uutta mahdollisuutta, niihin sovelletaan perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua poikkeusta. Tällöin ainoana edellytyksenä on, että kyse on syrjäisimmästä alueista. Huomioon otetaan myös maan väestömäärälle asetettu enimmäismäärä.

Komissio on myös tutkinut tarkasti jäsenvaltioiden ja alueiden muistioissa esitetyt **muut pyynnöt**.

Eräät pyynnöt ovat ristiriidassa yhteisön tasolla suoritetun valtiontuen nykyisen valvonnan kanssa. Nykyinen järjestelmähän perustuu siihen, että tukien hyväksyminen on suhteessa alueen kehitykseen (ehdotus automaattisesta 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan poikkeuksen soveltamisesta syrjäisimpiin alueisiin) tai yrityksen kokoon (pk-yrityksen määritelmän laajentaminen saattaisi johtaa tilanteeseen, jossa suositaan suurten yhtymien tytäryhtiöitä). Tämän vuoksi näitä pyyntöjä ei ole otettu huomioon. Eräiden muiden pyyntöjen osalta komissio ei ole vakuuttunut siitä, että niiden suhde 299 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin syrjäisimpien alueiden ominaispiirteisiin on riittävä oikeuttaakseen näiden alueiden erityiskohtelun (pyyntö ottaa syrjäisimpien alueiden erikoisluonne huomioon kaikissa valtiontukea käsittelevissä yhteisön teksteissä, erityiset ilmoittamisedellytykset jne.). Eräitä pyyntöjä (mm. Agence française de Développement -elimen toiminnan jatkamista tai Azoreille myönnettävästä kuljetusten lisäkustannusten korvausjärjestelmästä) komission on tutkittava tarkemmin, ennen kuin se ottaa niihin lopullisesti kantaa.

MAATALOUSALAN VALTIONTUKI

Komissio vahvisti marraskuussa 1999 uudet maatalousalan valtiontukea koskevat suuntaviivat. Ne tulivat voimaan 1. tammikuuta 2000, ja niihin sisältyy syrjäisimmillä alueilla myönnettäviä valtiontukia koskevia erityissääntöjä.

Tietynlaisten toimintatukien myöntäminen syrjäisimmille alueille on uusi piirre valtion antamia maataloustukia koskevassa politiikassa. On suunniteltava heti ehdotusta nykyisten Posei-säännösten muuttamiseksi, jotta voidaan ottaa huomioon kyseisiä alueita rasittavat erityishaitat.

KALASTUSALAN VALTIONTUKI

Syrjäisimpien alueiden erityisluonne on jo otettu huomioon rakennerahastosäännöksissä, joissa annetaan mahdollisuus myöntää niille korkeampaa valtiontukea. Komissio tarkastelee kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontuen arvioimista koskevien suuntaviivojen tarkistamisen yhteydessä, tarvitaanko vielä mahdollisesti muita erityissäännöksiä.

LIIKENNEALAN VALTIONTUKI

Liikenteen infrastruktuurin rahoittaminen

Komissio on yleensä katsonut, että kaikkien nykyisten ja mahdollisten käyttäjien saatavilla olevan infrastruktuurin julkinen rahoitus ei ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Tässä on kuitenkin otettava huomioon liikennealan markkinoiden viimeaikainen kehitys, jossa on ollut erityisesti nähtävissä yksityisten toimijoiden määrän jatkuva kasvu. Näin ollen ei ole mahdotonta, että liikenteen infrastruktuuriin myönnetty julkinen rahoitus antaa suoraa tai epäsuoraa kilpailuetua yhdelle tai useammalle yritykselle, jolloin rahoitus on katsottava yrityksille annetuksi valtiontueksi.Tarkastellessaan syrjäisimmillä alueilla sijaitsevia infrastruktuurihankkeita komissio ottaa erittäin tarkoin huomioon, onko toimenpide valtiontuesta annettujen säännösten mukainen ja onko sillä myönteisiä vaikutuksia alueen kehitykseen.

Yhtenäinen ja kattava lähestymistapa liikennealan tukiin

Valtiontuesta annettujen säännösten perusteella on jo nyt mahdollista ottaa syrjäisimpien alueiden tarpeet huomioon.

Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan komissio voi hyväksyä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on syrjäisimpien alueiden asukkaiden hyväksi vähentää meri- ja ilmakuljetusten kustannuksia sekä alueiden ja pääkaupungin välillä että saaristoalueiden saarten välillä.

Kuten edellä todettiin, aluetukijärjestelmällä voidaan kattaa paikallisten yritysten kehitystä haittaavia lisäkustannuksia.

Näiden säännösten soveltaminen on kuitenkin rajallista. Esimerkiksi näillä alueilla ei ole mahdollista käyttää liikennevälineisiin investointitukia aluetuen nimellä. Lisäksi kaikesta liikennealan tuesta on ilmoitettava, koska alalle ei ole annettu sääntöä vähämerkityksestä tuesta.

Syrjäisimpien alueiden rakenteelliset haitat edellyttävät, että käytetään yhtenäistä ja kattavaa lähestymistapaa tarkasteltaessa tukea, joka on myönnetty näiltä alueilta lähtevään tai näiden alueiden sisällä tapahtuvaan ilma-, meri- tai maantieliikenteeseen. Komissio tarkastelee mahdollisuutta ottaa syrjäisimmillä alueilla käyttöön erityinen alakohtainen järjestelmä.

d. VEROTUS

VÄLILLINEN VEROTUS

Vaikka uuden perustamissopimuksen 299 artiklan 2 kohta korvaa aiemman sopimuksen 227 artiklan 2 kohdan, kaikki aiempaan artiklaan perustuvat sitoumukset pysyvät voimassa.

Uuden 299 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että syrjäisimpiin alueisiin sovellettavat verotukselliset erityistoimenpiteet ovat hyväksyttäviä, siinä määrin kuin ne ovat perusteltuja näiden alueiden haittojen perusteella.

Komissio suunnittelee syrjäisimpiin alueisiin sovellettavien verotuksellisten toimenpiteiden tulevaisuutta Ranskan, Espanjan ja Portugalin muistioissa esitettyjen pyyntöjen pohjalta.

Komissio katsoo, että on syytä tutkia joka tapausta varten, mitkä välineet soveltuvat parhaiten alueiden kehittämisen tavoitteisiin ja kyseisten alueiden samaan tukeen, mukaan lukien verotukselliset poikkeustoimenpiteet, jotka voivat olla myös pitkäaikaisia. Tämä ei kuitenkaan korvaa hakemusten erityistä arviointia voimassa olevien menettelyjen mukaisesti. Hakemukset on käsiteltävä yhdessä kunkin jäsenvaltion kanssa avoimen yhteistyön hengessä ja pyrkien perustamissopimuksen 299 artiklan 2 kohdassa asetettuihin tavoitteisiin. Lisäksi jokaisessa tapauksessa on syytä ehdottaa toimenpiteitä, jotka soveltuvat parhaiten perustamissopimuksen edellä mainitussa artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Kolmen muistion verotusosuutta on siis tarkasteltu tältä pohjalta. Seuraavassa komission vastaukset jäsenvaltioiden esittämiin pyyntöihin.

Ranskan esittämät pyynnöt ja komission vastaukset

Ranska pyytää, että 31. joulukuuta 2002 päättyvää meriverojärjestelmää jatketaan merentakaisten alueiden taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen vuoksi.

Ranska pyytää lisäksi, että pidetään voimassa sen merentakaisten departementtien verotuksellinen erityisasema, joka rajaa merentakaiset departementit yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun kuudennen direktiivin sovellusalan ulkopuolelle.

Ranska pyytää myös, että jatketaan 31. joulukuuta 2002 päättyvää verojärjestelmää, jota on sovellettu Ranskan markkinoille merentakaisista departementeista tuotuihin perinteisiin rommeihin.

Ranska perustelee pyyntöjään sillä, että sen merentakaisten alueiden taloudellista kehitystä haittaavat tekijät ovat yhä olemassa ja ovat jopa voimistuneet,

Merivero, jonka käytön neuvosto hyväksyi 22. joulukuuta 1989 tekemällään päätöksellä, on tähän saakka katsottu kehittämisvälineeksi. Komissio antoi 24. marraskuuta 1999 väliraportin, joka on toimitettu neuvostolle ja parlamentille. Väliraportissa esitellään meriverojärjestelmä ja todetaan, että merivero on olennaisen tärkeä väline departementtien kehitystason ylläpitämiseksi. On kuitenkin muistettava, että neuvoston vuonna 1989 tekemän päätöksen soveltaminen aiheuttaa menettelyongelmia, minkä vuoksi komissio on aloittanut Ranskan viranomaisten kanssa neuvottelut sellaisten toimintatapasääntöjen asettamisesta, joissa määrätään ilmoituksen antamisessa noudatettavasta menettelystä. Toistaiseksi asiaa ei ole saatu päätökseen.

22. joulukuuta 1989 tehdyn päätöksen 89/688/EY 3 artiklan ja 24. marraskuuta 1999 annetun raportin mukaan komissio antaa vuoden 2001 aikana neuvostolle meriverosta uuden raportin, jossa tarkastellaan poikkeustoimenpiteiden vaikutuksia merentakaisten departementtien talouteen ja paikallisen taloudellisen toiminnan edistämiseen tai ylläpitämiseen.

Tämän vuoksi on syytä arvioida tilannetta yhdessä Ranskan viranomaisten kanssa. Nämä voivat toimittaa komissiolle arviointiin liittyviä tietoja, joihin ne olivat perustaneet muistiossaan esittämänsä pyynnöt. Meriveron jatkamista harkitaan sen tarpeellisuuden,

suhteellisuuden ja toteutettujen toimenpiteiden tarkasti määritellyn luonteen perusteella. Arvioinnin tuloksen perusteella komissio antaa neuvostolle asianmukaisen ehdotuksen.

Merentakaisten departementtien **perinteiseen rommiin** sovellettavan järjestelmän osalta Ranska korostaa, että rommin tuotanto on nimenomaan tämän toimenpiteen ansiosta selvinnyt vaikeasta tilanteesta ja toimenpide on jopa vaikuttanut sokeriruo'on viljelyn sekä sokeria ja rommia valmistavan tuotantoalan ylläpitämiseen. Koska tämä toimiala on merentakaisissa departementeissa erittäin tärkeä taloudellisesti ja sosiaalisesti, toimenpide on osoittautunut välttämättömäksi.

Ranskan pyyntöä on tarkasteltava suhteessa merentakaisten departementtien rommien hyväksi toteutettuihin toimiin. Lisäksi on erityisesti otettava huomioon aluepoliittisten rahoitusvälineiden ja maatalousalan Poseidom-toimenpiteiden käyttö sekä mahdolliset kansallisella tasolla toteutetut lisätoimenpiteet. Ranskan tehtävänä on laatia tilanteesta analyysi näiden osatekijöiden perusteella.

Sokeriruoko-, sokeri- ja rommituotantoalasta tehtävässä laajemmassa tilannearvioinnissa on otettava huomioon merentakaisten departementtien sokeriin sovellettavat yhteisten markkinajärjestelyjen edellytykset.

Yleisesti ottaen Ranska katsoo, että merentakaisiin departementteihin sovellettavien erityistoimenpiteiden tulisi olla pitkäkestoisia sen sijaan, että niille asetetaan etukäteen päättymispäivämäärä. Lisäksi sen mielestä olisi luotava arviointimenetelmä, jonka avulla toimenpiteiden vaikutuksia taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen voidaan mitata säännöllisin väliajoin edeltä käsin asetettujen kriteereiden perusteella. Tämä ratkaisu ei mahdollista riittäviä yhteisön tason toimenpiteitä, jotka perustuvat verotuksellisten poikkeustoimenpiteiden määräaikaisuuteen. Koska toiminnan kehittämiseksi on välttämätöntä luoda kyseisille talouden toimijoille turvallinen yritysilmasto, suunnitellaan poikkeustoimenpiteet pitkäkestoisiksi ja laaditaan arviointiraportteja, joita käytetään toimenpiteiden jatkamisen tai muuttamisen valmistelussa.

Espanjan esittämät pyynnöt ja komission vastaukset

Espanja pyytää Kanariansaariin sovellettavien nykyisten verotuksellisten toimenpiteiden pidentämistä. Nämä toimenpiteet ovat tuotanto- ja tuontivero APIM, Kanariansaarten yleinen välillinen vero IGIC ja saaristoveron erityistariffi, joita sovelletaan kyseisellä alueella, koska alue ei kuulu yhteisön alv-järjestelmään. Espanja ilmoittaa olevansa valmis suunnittelemaan neutraalin veron käyttöönottoa. Siinä otettaisiin huomioon tarve päästä Kanariansaarten tavaratuotannossa tietylle kehitystasolle

Tarkasteltaessa näitä pyyntöjä on pidettävä mielessä, että APIM-veroa on vaadittu poistettavaksi 31. joulukuuta 2000. Neuvoston 13. joulukuuta 1999 antamassa asetuksessa lykätään APIM-veroprosenttien alentamista ja ilmoitetaan, että komissio tutkii ennen 31. joulukuuta 2000 yhdessä Espanjan viranomaisten kanssa tämän veron poistamisen lykkäämisestä aiheutuneita vaikutuksia herkimpiin toimialoihin ja varsinkin tämän asetuksen kohteena oleviin arimpiin tuotteisiin. Näitä tuotteita ovat eri elintarviketoimialojen tuotteet, tupakka, kemianteollisuuden tuotteet, paperi, tekstiilit, metalliteollisuuden tuotteet ja muut teollisuustuotteet. Neuvosto kehottaa komissiota antamaan tarvittaessa tämän arvioinnin perusteella ehdotuksen toimenpiteiksi, jotka

perustuvat perustamissopimukseen ja joilla varmistetaan, etteivät tietyt erityisen arat paikalliset tuotantoalat katoa. Samalla kuitenkin varmistetaan, että nykyinen vero poistetaan.

Arvioinnin teko vaikuttaa välttämättömältä. On kuitenkin syytä lisäksi tarkastella Espanjan laatimaa mielenkiintoista vaihtoehtoista ehdotusta, joka tosin on vielä viimeistelemättä, ja tarvittaessa toteuttaa se. Espanja ehdottaa, että otetaan käyttöön erityinen neutraali tulli, joka ottaa huomioon Kanariansaarten kehittymisen ominaispiirteet.

Tässä vaiheessa on siis tarjolla monia mahdollisuuksia, joita voidaan tarkentaa yhdessä Espanjan viranomaisten kanssa. Komissio antaa tältä pohjalta tämän vuoden toisen puoliskon aikana asianmukaisen ehdotuksen asiasta.

Portugalin esittämät pyynnöt ja komission vastaukset

Portugali pyytää, että Madeiran autonomisella alueella nykyisin sovellettava alennettu alv-verokanta pidetään voimassa rommi- ja hedelmäliköörien osalta.

Portugali pyytää myös, että alueella käytetystä polttoaineesta maksetun valmisteveron alennettujen määrien soveltamista jatketaan, jotta voidaan korvata polttoaineen kuljetuksesta tälle alueelle aiheutuneet lisäkustannukset.

Lisäksi Portugali pyytää oikeutta soveltaa yli 50 prosentin alennusta verokantaan Madeiran alueella tuotettuun rommiin (nykyinen alennus ei riitä varmistamaan rommintuotannon jatkumista), subtrooppisista hedelmistä valmistettuihin likööreihin ja rommista valmistettuihin Poncha- ja Macia-tuotteisiin.

Portugalin soveltamat **alennetut verokannat** perustuvat yhteisön alv-järjestelmästä annetun direktiivin 77/388/ETY 12 artiklan 6 kohtaan. Koska kyse on kuudennen alv-direktiivin mukaiseen toimenpiteeseen, joka ei aseta tuotuja ja paikallisia tuotteita erilaiseen asemaan, komissiolla ei ole tällä hetkellä aikomusta ehdottaa toimenpiteen muuttamista tai poistamista.

Nykyään direktiivin 92/84 7 artiklan 3 kohdassa annetaan Portugalille oikeus soveltaa Madeiran ja Azorien autonomisiin alueisiin alennettua valmisteverokantaa. Valmistevero ei kuitenkaan saa Portugalin muistiossa tarkoitettujen tuotteiden osalta olla alle 50 prosenttia kansallisesta verosta.Komissio ei vastusta alennetun verokannan käytön jatkamista. Voidakseen tarkastella pyyntöä yli 50 prosentin verohelpotuksista Madeiran alueen rommille, subtrooppisista hedelmistä valmistetuille likööreille, Ponchalle ja Macialle komissio tarvitsee lisätietoja, ennen kuin se voi ottaa kantaa asiaan. Komissio kehottaakin Portugalia toimittamaan komissiolle kaikki pyynnön perusteluina käytetyt tiedot.

Alueella käytetyn **polttoaineen alennettu valmisteverokanta** perustuu direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohtaan, ja sen soveltaminen on sallittua vuoden 2000 loppuun. Tämän säännöksen soveltamiseen myönnettyjä poikkeuksia tarkastellaan määräajoin uudelleen, ja niiden jatkamiselle tarvitaan neuvoston hyväksyntä. Komissio ei näe tällä hetkellä mitään syytä vastustaa toimenpiteen jatkamista.

VÄLITÖN VEROTUS

Yritysverotuksen käytännesäännöillä, jotka hyväksyttiin ECOFIN-neuvoston päätelmissä 1. joulukuuta 1997, pyritään tarkastelemaan sellaisia toimia, jotka voivat olla verotuksen kannalta vahingollisia tai vaikuttaa taloudellisten toimintojen sijoittumiseen yhteisön alueella. Edellä mainitussa ECOFIN-neuvostossa tätä varten perustettu käytännesääntöjä käsittelevä työryhmä on tarkastellut noin 250:tä yritysverotuksen piiriin kuuluvaa toimea, joihin käytännesääntöjä voidaan mahdollisesti soveltaa, ja niistä 8 koski syrjäisimpiä alueita.

Syrjäisimpiä alueita koskevat toimet on arvioitu mainittujen käytännesääntöjen mukaisesti; näiden sääntöjen G kohdassa täsmennetään, että mikäli verotuksellisia toimenpiteitä käytetään erityisten alueiden taloudellisen kehityksen tukemiseen, "arvioidaan, ovatko ne oikeassa suhteessa asetettuun tavoitteeseen ja oikein kohdennettuja", ja että "tämän arvioinnin yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota syrjäisimpien seutujen (...) erityispiirteisiin ja -rajoituksiin heikentämättä yhteisön oikeusjärjestyksen, sisämarkkinat ja yhteiset politiikat mukaan luettuina, yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta."

Neuvosto tarkastelee tällä hetkellä työryhmän työskentelyn tuloksia ja asiaan liittyvää tulevaa lähestymistapaa. Kutakin vahingollisena pidettävää toimea voidaan käsitellä joko lakkauttamalla kyseinen toimi, mukauttamalla sitä kyseisen jäsenvaltion pyynnöstä tai rajaamalla sitä. Näiden tulosten perusteella komissio päättää jatkotoimista ja tulevan toiminnan suuntaamisesta.

e. TULLI

Espanjan viranomaiset pyysivät vuoden 1999 alussa ja toisen kerran muistiossaan, että Kanariansaaret vapautettaisiin yhteisen tullitariffin käytöstä niiden teollisuustuotteiden osalta, jotka on tarkoitettu vapaa-alueiden varustamiseen, ja niiden raaka-aineiden osalta, jotka jalostetaan näillä vapaa-alueilla. Esimerkkinä voidaan käyttää aiemmin Portugalin vapaa-alueille hyväksyttyjä toimenpiteitä. Ainoa perustettu vapaa-alue on Las Palmasin satamassa.

Komissio otti alustavasti myönteisen kannan tähän pyyntöön. Espanjan viranomaiset tutkivat parhaillaan minkätyyppiset ja millaista toimintaa harjoittavat yritykset voivat kyseiselle vapaa-alueelle periaatteessa sijoittautua. Tavoitteena on laatia tämän jälkeen luettelo tuotteista ja raaka-aineista, joihin kyseistä poikkeusta voitaisiin soveltaa.

Espanjan viranomaiset pyytävät myös, että eräät tuotteet, joiden raaka-ainetta on jalostettu, katsottaisiin vapaassa liikkeessä oleviksi. Komissio aikoo tarkastella tätä pyyntöä edellisen pyynnön puitteissa, eli edellytyksenä on, että jalostus on tapahtunut vapaa-alueilla sitä varten laadittavien sääntöjen mukaisesti.

Lisäksi Espanja on pyytänyt, että Kanariansaarten sisämarkkinoille tarkoitetut maahantuodut arat ja erittäin arat teollisuustuotteet vapautettaisiin tullitariffin käytöstä pysyvästi yhteisen tullitariffin käyttöönotolle asetetun siirtymäajan jälkeen.

Näihin tuotteisiinhan sovelletaan nykyään väliaikaista vapautusta asetuksen 1911 ja erityisesti asetuksen 527/96 säännösten mukaisesti. Lisäksi tuotteet siirretään yhteisen tullitariffin piiriin hitaammin kuin muut tuotteet, koska siirtymä aiheuttaa eräille jalostusteollisuuden ja kaupan aloille vaikeuksia. Siirtymäkausi päättyy 31. joulukuuta 2000. Kanariansaarilla sovelletaan nykyään 60 prosenttista tullitariffia aroille tuotteille ja 35 prosenttista tariffia erittäin aroille tuotteille. Alkaen 1. tammikuuta 2001 käytettyjen tullitariffien on vastattava yhteistä tullitariffia 100-prosenttisesti.

Komissio katsoo, että pysyvä vapautus jo laajalti käyttöönotetun tullitariffin käytöstä heikentäisi yhteisön lainsäädännön ja sisämarkkinoiden yhtenäisyyttä, koska yhteisen tullitariffin poikkeukseton käyttö unionin ulkopuolisista maista tuleviin tuotteisiin on yksi tulliliiton peruspilareita.

Komissio on kuitenkin valmis tarkastelemaan ja suunnittelemaan vapautusajan pidentämistä tutkittuaan asiaa ensin tapauskohtaisesti. Edellytyksenä on, että poikkeus voidaan perustella taloudellisin ja sosiaalisin näkökohdin ja että poikkeus on oikeassa suhteessa tavoitteeseen integroida tämä alue täysimääräisesti yhteisöön.

Ranskan merentakaisten departementtien läheisyys AKT-maiden tai muiden yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP-järjestelmän) mukaisesti etuuskohteluun oikeutettujen maiden kanssa on kilpailun kannalta epäedullista näille departementeille. Naapurimaiden jalostetut tuotteet saavat etuuskohtelun, kun niitä tuodaan yhteisöön eli myös Ranskan merentakaisiin departementteihin. Sitä vastoin näiden departementtien tuotteista kannetaan tulleja ja niihin sovelletaan määrällisiä rajoituksia, kun niitä viedään edellä mainittuihin maihin.

Perustamissopimuksen 299 artiklan 2 kohdan mukaan Madeiralla ja Azoreilla sovellettavia toimenpiteitä vastaavia erityistoimenpiteitä olisi voitava toteuttaa tällaisen epäsuotuisan tilanteen korjaamiseksi. On kuitenkin huomattava, että nämä toimenpiteet edellyttävät vapaa-alueiden perustamista Ranskan merentakaisiin departementteihin. Tällä hetkellä niissä ei ole yhtään vapaa-aluetta.

Portugalin syrjäisimmillä alueilla, eli **Azoreilla ja Madeiralla**, toteutettuihin toimenpiteisiin sisältyy vapautus yhteisen tullitariffin käytöstä niiden tuotteiden osalta, jotka on tarkoitettu vapaa-alueiden varustamiseen, sekä niiden raaka-aineiden osalta, jotka on tarkoitettu pitkälle jalostettaviksi näillä vapaa-alueilla. Portugali on pyytänyt muistiossaan tämän poikkeuksen jatkamista. Komissio tarkastelee pyyntöä tämän vuoden aikana selvittääkseen poikkeuksen vaikutuksia Madeiran ja Azorien saaristojen talouteen. Mahdollista jatkoaikaa voidaan harkita tämän jälkeen.

2. STRATEGISET ALAT

a. PK-YRITYSTEN, KÄSITEOLLISUUDEN JA MATKAILUN TUKI

Euro

Euron käyttöönotolla 1. tammikuuta 2002 on lukuisia positiivisia vaikutuksia syrjäisimpien alueiden yrityksiin. Se helpottaa julkisia ja yksityisiä tuotannollisia investointeja tarjoamalla avoimemmat rahoitusmarkkinat ja alentamalla korkotasoa

suhteessa aiempiin vuosiin. On huomattava, että pankkilainojen kustannukset tietyillä syrjäisimmillä alueilla ovat paljon korkeammat kuin vastaavien toimien kustannukset vastaavilla manneralueilla. Euron käyttöönotto edistää myös investointipääoman kehitystä ja pääomien siirtymistä näille alueille. Lisäksi euro on taloutta ja rahataloutta vakauttava tekijä verrattuna muihin vastaaviin kilpaileviin alueisiin (Brasilia, Venezuela jne.), joilla on ollut vakavia rahataloudellisia kriisejä.

Yhteen valuuttaan perustuvalla euroalueella ei ole valuuttakurssiriskejä eikä valuutan muuntamisesta aiheutuvia kustannuksia. Kaupan alalla tällaisen euroalueen perustaminen edistää kaupankäyntiä syrjäisimpien alueiden ja unionin kaikkien maiden välillä. Samoista syistä euro antaa matkailuyrityksille suhteellisen edun maailman muihin matkakohteisiin verrattuna.

Mitä tulee euroon mukautumisen kustannuksiin, komissio huolehtii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa siitä, että syrjäisimmät alueet otetaan erityisesti huomioon tiedotus- ja koulutustoimissa, jotta siirtyminen yhteiseen rahaan olisi mahdollisimman joustava.

Saint Martinin saarella on vallitsevana valuuttana dollari, ja siksi siellä on syytä seurata erityisen tarkkaan euron käyttöä ja suhdetta dollariin.

Rahoitus

Viime vuosien korkokantojen huomattava aleneminen ja pitkät takaisinmaksukaudet todennäköisesti edesauttavat sitä, että pk-yritykset käyttävät enemmän EIP:n globaalilainoja (varsinkin Ranskan merentakaisissa departementeissa, kun rediskonttausmekanismi poistuu Ranskan frangin myötä).

Omien varojen ja takauksien riittämättömyys on merkittävä este pk- ja käsiteollisuusyritysten luomiselle ja kehittämiselle. Siksi vaikuttaa tarpeelliselta jatkaa ponnisteluja näiden rahoitusvälineiden aseman vahvistamiseksi hyödyntämällä uusien rahoitusjärjestelyjen tekniikoita ja ohjelmia (riskipääoma, keskinäiset takausjärjestelmät jne.). Uusi rakennerahastoasetus kannustaa myös tämänsuuntaisiin ponnisteluihin.

Komissio, EIP ja Euroopan investointirahasto ovat käynnistäneet ohjelman (Amsterdamin erityistoimintaohjelma), jolla kehitetään innovatiivisia[5] tai nopeasti kasvavia yrityksiä riskipääomavälineiden avulla (omat varat ja muut kvasipääoman muodot: pääomalainat, vaihtovelkakirjalainat jne.). Pk-yrityksille suunnattu erityisohjelma vaikuttaa sopivan hyvin monipuolistamaan syrjäisimpien alueiden yrityksiä, jotka ovat liikaa sidoksissa perinteiseen yritystoimintaan. Ohjelmassa tarjotaan pk-yrityksille myös takausjärjestelmiä.

Yritysten pitää hakea EIP:n globaalilainoja sekä riskipääomatoimia. Hakemukset tehdään yhteistyössä pankkien tai erikoistuneiden välittäjien kanssa. Paikallisten yritysten ja

[5] Koska syrjäisimmillä alueilla sijaitsevat yritykset ovat teknologian suhteen jäljessä muista ja kooltaan pienempiä, vaikuttaisi aiheelliselta määritellä innovaatio hyvin väljästi (innovaatiota on kaikki toiminta, jolla parannetaan yrityksen kilpailukykyä, esim. laitteiden sekä valmistus- tai hallintomenetelmien kehittäminen).

rahoitusverkkojen on tarpeen saada enemmän tietoja näistä aloitteista, jotta niiden käyttö lisääntyisi. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että EIP myönsi vuonna 1998 globaalilainoja AKT-maiden pk-yrityksille Karibian alueella yhteensä 27 miljoonan euron edestä. Sen sijaan Ranskan merentakaisten departementtien pk-yrityksille myönnettiin lainoja samana vuonna ainoastaan 0,7 miljoonan euron edestä.

Pk-yrityksille suotuisampi ympäristö

Komissio aikoo ryhtyä toimiin, jotta syrjäisimmät alueet hyötyvät koordinoidusti ja mahdollisimman laajalti pk-yrityksiä koskevista tukitoimenpiteistä taloudellisen aloitteellisuuden ja työllisyyden tukemiseksi. Monia näistä toimenpiteistä selostetaan tämän kertomuksen eri luvuissa.

- BEST-toimintasuunnitelma sisältää komission ja jäsenvaltioiden toteutettavia toimia, ja sen tarkoituksena on parantaa yritysten toimintaympäristöä.

- Rakennerahastot tukevat kansallisia toimia unionin avustamilla alueilla. Niihin liittyvissä komission suuntaviivoissa kehotetaan jäsenvaltioita antamaan ohjelmissaan etusija pk-yrityksille.

- Pk-yritykset saavat yhä suuremman osuuden ja toisinaan koko huomion sellaisissa yhteisön ohjelmissa kuin

  - TTK, Adapt, Leonardo, MET-startup, JEV (europpalainen yhteisyritys), CREA, *e*Europe-aloite, jota komissio ehdottaa Lissabonissa pidettävässä Eurooppa-neuvoston ylimääräisessä kokouksessa (23.–24.3.2000)

  - koordinoivien toimintojen yhteydessä käynnistetty kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihto pk-yrityksiä koskevista toimintalinjoista ja tukitoimenpiteistä

  - pk-yrityksiä koskeva monivuotinen ohjelma (1997–2000) ja uusi yrityksiä koskeva monivuotinen ohjelma (2001–2005), joka neuvoston pitäisi hyväksyä ennen 31.12.2000.

Kaikkia näitä aloitteita yhdistää pyrkimys parantaa yrityksiin ja varsinkin kaikkein pienimpiin yrityksiin kohdistettujen toimintalinjojen laadukkuutta käyttöön otettujen koordinaatiomekanismien avulla. Syrjäisimpiä alueita kehotetaan hyödyntämään niitä.

Komissio aikoo myös edistää pk-yritysten tukipalvelujen laadun parantamista sekä helpottaa kaikkein pienimpien yritysten pääsyä näiden palvelujen piiriin, mikä on tärkeää näiden alueiden yritysten kannalta.

Komissio on kehittänyt näitä ohjelmia koskevaa tiedotusta sekä yrityksiltä saatavan palautteen käsittelyä sellaisilla yhteisön verkoilla kuin euroneuvontakeskukset, innovaatiokeskukset ja eurooppalaiset yritys- ja innovaatiokeskukset. Se toivoo, että verkkoyhteistyötä ja Internetin käyttöä laajennetaan. Syrjäisimpien alueiden pk-yritysten kannalta erityisen kiinnostava on hiljattain perustettu, keskitetty Internet-palvelu

yrityksille. Sen avulla nämä yritykset voivat toimia yhtenäismarkkinoilla ja vähentää syrjäisen sijainnin haittavaikutuksia.

Matkailu

Komission ehdotuksesta Euroopan unionin neuvosto antoi 21. kesäkuuta 1999 uutta pontta toimille kestävän ja laadukkaan matkailun alalla, mistä on varmasti etua syrjäisimmille alueille.

Tuleva välitön toiminta matkailun alalla voisi koskea erityisesti hankkeita, joiden tarkoituksena on edistää laadunhallinnan hyvien toimintatapojen (ympäristönäkökohdat mukaan luettuina) sisällyttämistä matkailun kanssa tekemisissä olevien yritysten toimintaan. Esikuva-analyysin ("benchmarking") sähköinen verkko huolehtii asiaa koskevien tietojen vaihdosta.

Epäsuorien toimien avulla voidaan toimia muiden yhteisön politiikkojen, erityisesti työllisyyttä, aluekehitystä, maaseudun kehittämistä ja ympäristöä koskevien politiikkojen alalla. Tältä osin kauden 2000–2006 ohjelmia koskevissa suuntaviivoissa suositellaan, että rakennerahastot tukisivat kestävän ja laadukkaan matkailun kehittämistä suunnittelua syventämällä ja liittämällä siihen taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristölliset näkökohdat. Suuntaviivoissa korostetaan infrastruktuurin nykyaikaistamista, ammattiprofiilien parantamista, yritysten välisiin kumppanuuksiin kannustamista ja matkailukohteiden vastaanottokapasiteetin huomioimista.

Tällä hetkellä valmistellaan myös yhteisön laajuisia suosituksia, joilla edistettäisiin kestävää matkailua alueilla, jotka kuuluvat ympäristöpolitiikan osana käyttöönotettuun Natura 2000 -verkostoon.

b. LIIKENNE

Liikenne on strategisesti tärkeää syrjäisimmille alueille niiden maantieteellisen sijainnin vuoksi. Poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten suhteiden ylläpito Manner-Euroopan kanssa on läheisesti riippuvainen ilma- ja meriliikenteestä. Lisäksi näiden alueiden saariston koko lisää niiden riippuvuutta liikenteestä. Syrjäisimpien alueiden on varmistettava liikenneyhteyksiensä säännöllisyys, mutta pitkät välimatkat aiheuttavat lisäkustannuksia, jotka haittaavat paikallisten yritysten taloudellista kehittymistä. Ilma- ja meriliikenne ovat matkailun kehittämisen avaintekijöitä.

Komission mukaan syrjäisimpien alueiden erityishaittojen tasaaminen edellyttää yhtenäistä ja kattavaa lähestymistapaa. Siksi komissio ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 299 artiklan 2 kohdan ulottaakseen syrjäisen sijainnin käsitteen yhteisen liikennepolitiikan kaikkiin osiin, joilla on vaikutusta näiden alueiden kehitykseen. Yhteinen liikennepolitiikka ei itse asiassa enää ole ainoastaan sisämarkkinoiden toteutumisen kannalta olennainen tekijä, vaan myös – ja yhä enenevässä määrin – Euroopan unionin alue- ja sosiaalipolitiikan kehityksen sekä yhteenkuuluvuuden kannalta tärkeä tekijä.

Komission mielestä seuraavat yhteiseen liikennepolitiikkaan vaikuttavat tekijät ovat erityisen tärkeitä syrjäisimpien alueiden kehityksen kannalta:

Euroopan laajuiset verkot

Perustamissopimuksessa painotetaan Euroopan laajuisten liikenneverkkojen tärkeyttä unionin saaristoalueiden ja syrjäisimpien alueiden integroimiseksi muihin unionin osiin. Syrjäisimpien alueiden lentokenttien ja satamien parempi integroiminen Euroopan laajuisiin verkkoihin vaikuttaa olennaisen tärkeältä näiden alueiden erityistarpeisiin vastaamiseksi.

Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevissa yhteisön suuntaviivoissa mainitaan jo joitakin yleishyödyllisiä hankkeita, jotka koskevat nimenomaan syrjäisimpien alueiden lentokenttiä. Tiehankkeita ei mainita erikseen, mutta ne ovat osa Euroopan laajuisia verkkoja silloin, kun ne ovat välttämättömiä lentokentälle tai satamaan pääsemiseksi. Komission ehdotus satamia koskeviksi suuntaviivoiksi on parhaillaan käsiteltävänä Euroopan parlamentissa ja neuvostossa. Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevissa suuntaviivoissa käsitellään myös liikenteen hallinnan infrastruktuuriin liittyviä hankkeita, joista osa koskee syrjäisimpiä alueita suoraan tai välillisesti siltä osin, kuin ne kuuluvat kansallisiin tai eurooppalaisiin järjestelmiin.

Euroopan laajuisia verkkoja koskevien suuntaviivojen ja yleishyödyllisten hankkeiden tunnistamisen avulla voidaan jo ohjata näille hankkeille yhteisön rahoitusta sekä jäsenvaltioiden ja yksityisten toimijoiden rahoitustukea.

Syrjäisimmillä alueilla, joissa infrastruktuuriin liittyvät tarpeet ovat erityisen merkittäviä, yhteisön rahoitus tulee pääosin Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta tukikelpoisten alueiden osalta.

Euroopan laajuisia verkkoja koskevaa budjettikohtaa on käytetty pääosin toimiin, jotka koskevat ilmaliikenteen hallinnan infrastruktuureja varsinkin Azoreilla ja Kanariansaarilla (molemmat kuuluvat hankkeeseen, joka koskee kansallista ilmaliikenteen valvontaa koskevaa uutta järjestelmää, SACTA/FOCUS).

EGNOS-hankkeen yhteydessä Portugali saa rahoitusta Euroopan laajuisista verkoista RIMS:ien (Ranging and integrating monitoring stations) levitykseen. Ne vastaavat GPS- ja GLONASS-satelliittien konstellaatioiden valvonnasta huolehtivia maa-asemia. Aloitteella pyritään erityisesti rakentamaan esittelylaitos saarialueille vielä tarkemmin määrittelemättömiin paikkoihin. Galileo-järjestelmän kehittämisellä nämä laitokset saadaan uudelleen käyttöön, millä on positiivinen vaikutus kaikkiin syrjäisimpiin alueisiin, sillä se parantaa erityisesti meriliikenteen turvallisuutta ja ilmaliikenteen valvontaa Euroopan ja näiden alueiden välisillä reiteillä.

Komissio aikoo piakkoin tarkistaa Euroopan laajuisia liikenne- ja energiaverkkoja koskevat yhteisön suuntaviivat. Tarkistuksen yhteydessä komissio voi tuoda esille sen poliittisen etusijan, jonka se antaa näitä alueita koskeville hankkeille, jos hankkeet ovat riittävän pitkällä.

Julkisen palvelun velvoitteet

Yhteisessä liikennepolitiikassa on voitava ylläpitää ja kehittää liikennepalveluja, myös paikallis- ja alueliikenteen palveluja, jotka ovat sosiaalis-taloudellisesti hyvin merkittäviä, vaikka ne eivät välttämättä ole kannattavia puhtaasti taloudelliselta kannalta.

Julkisen palvelun sopimuksissa asetetaan liikenteenharjoittajalle vaatimuksia, joita se ei täyttäisi, jos kyseessä olisi pelkästään sen oma taloudellinen etu, mutta tällaisten sopimusten tekemistä voidaan perusteella tarpeella varmistaa Manner-Euroopan ja syrjäisimpien alueiden välisten sekä syrjäisimpien alueiden sisäisten liikennepalvelujen säännöllisyys, jatkuvuus ja tiheys. Komission mielestä liikenteenharjoittajalle määrätyn julkisen palvelun velvoitteen täyttämisestä suoraan aiheutuvien tappioiden korvaukset eivät periaatteessa ole EY:n perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettuja tukia.

Näin on varsinkin lentoliikenteessä, kun noudatetaan asetuksen (EY) N:o 2408/92 4 artiklassa tarkoitettua menettelyä. On kuitenkin oltava erityisen varovainen määriteltäessä alueen ilmaliikenteen palvelun tasoa, jotta saataisiin paras mahdollinen vaikutus alueiden talouteen suhteessa korvaukseen, joka palvelujen kyseisen tason varmistamiseksi tarvitaan.

Meriliikenteen valtiontukia koskevissa yhteisön suuntaviivoissa esitetään kriteerit, joiden on täytyttävä, jotta julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä syntyviä korvauksia ei tarvitse ilmoittaa perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Jos asianomaiset jäsenvaltiot päättävät olla käynnistämättä tarjouskilpailua, komissio tarkistaa, että korvaukset liittyvät suoraan näiden alueiden ominaispiirteisiin, varsinkin niiden erityisen syrjäiseen sijaintiin ja tarpeeseen taata alueperiaatteen noudattaminen.

Komissio tunnustaa alueperiaatteen merkityksen ja sen vaikutukset julkisen palvelun velvoitteisiin. Se valvoo, että yhteisen liikennepolitiikan säännöt antavat jäsenvaltioille mahdollisuuden säilyttää tällaiset velvoitteet palvelujen vapaan tarjoamisen periaatetta noudattaen.

c. ENERGIA

Syrjäisimpien alueiden energiakehityksen suuret linjat ovat seuraavat:

- kehitetään ja nykyaikaistetaan liikenne- ja jakeluverkkoja
- kehitetään sähköntuotantoa uusiutuvista energialähteistä, varsinkin tuuli- ja aurinkoenergiaa
- tuetaan ja kehitetään energiatehokkuutta ja energianhallintaa
- liitetään syrjäisimmät alueet Euroopan laajuisiin verkkoihin ottamalla tarvittaessa käyttöön maakaasu (maakaasun käsittelyasema) ja vetämällä mahdollisesti merenalaisia kaapeleita saarien välille (etäisyys ja kustannukset huomioon ottaen).

Öljy

Erityisesti syrjäisimpiä alueita koskevasta yhteisön toimenpiteestä päätettiin samalla, kun Poseima-ohjelma vahvistettiin Azoreita ja Madeiraa varten. Kyseessä on ohjelman "energiatoimenpide", jonka tarkoituksena on korvata näille kahdelle alueelle öljytuotteiden saannista aiheutuvat lisäkustannukset.

Vuoden 1994 jälkeen toimenpidettä ei ole kuitenkaan toistaiseksi uudistettu, koska käytettävissä ei ole ollut erillistä rahoitusta (Poseima-budjettikohtien poistamisen takia) ja koska rakennerahastojen tukikelpoisuussäännöt eivät salli kyseistä tukea (näissä säännöissä se katsotaan toimintatueksi, eikä sitä siis voida hyväksyä).

Komissio selvittää mahdollisuutta saada yhteisrahoitusta rakennerahastoista niin, että vältetään pelkkinä toimintatukina annettava rahoitus, joka ei liity tarkkoihin investointeihin uusien energiamuotojen kehittämiseksi.

Kaasu

Syrjäisimpien alueiden eristyneisyys rajoittaa markkinoiden vapautumisesta saatavaa ja lisääntyneen kilpailun tuomaa hyötyä. Yhteisön on siis osallistuttava näiden alueiden taloudelliseen ja alueelliseen kehittämiseen, sillä niillä on maantieteellisistä syistä eräitä luonnonhaittoja.

Näillä alueilla pullossa toimitetulla kaasulla on yhä merkittävä osuus lopullisessa energiankulutuksessa, sillä korvaavia ratkaisuja ei ole löytynyt. Energiamarkkinoiden vapautumisella pitäisi olla positiivinen vaikutus loppukäyttäjien maksamiin hintoihin, sillä tarjonnan tasolla on silloin enemmän kilpailua.

Vaikka tavoitteena on yhdistää saarien ja mantereen väliset kaasuverkot, ei ole todennäköistä, että teollisuus noudattaa tätä tavoitetta, vaikka rahoitusolosuhteet olisivat suotuisat ja yhteisön etu olisi tunnustettu, jos taloudellisen elinkelpoisuuden edellytykset eivät täyty. Taloudellinen tuki maakaasun käsittelyasemien rakentamiselle vaikuttaa markkinanäkymien mukaisesti ainakin lähitulevaisuudessa realistisimmalta vaihtoehdolta.

Sähkö, uusiutuvat energialähteet ja energiansäästö

Liikenneverkkojen ja sähkönjakeluverkkojen kehittäminen ja nykyaikaistaminen sekä uusiutuvia energialähteitä hyödyntävien sähköntuotantoalueiden liittäminen näihin verkkoihin saavat edelleen yhteisön tukea, pääasiassa Euroopan aluekehitysrahastosta.

On olemassa useita välineitä, joilla tuetaan uusiutuvien energialähteiden leviämistä ja käyttöönottoa sekä energiatehokkuuden kehittämistä eristyksissä olevilla saarilla tai alueilla, jollaisia syrjäisimmät alueet ovat. Kyse on seuraavista ohjelmista: Altener II, Save II ja tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen viides puiteohjelma (Energia-ohjelma).

Altener II -ohjelmaa tarkistettaessa voitaisiin mahdollisesti mainita erityisesti syrjäisimmät alueet. Myös Energia-työohjelmaa (TTK) vuosiksi 2001 ja 2002 ollaan

parhaillaan tarkistamassa. Tässä yhteydessä olisi aiheellista selvittää mahdollisuus lisätä uusiin ehdotuspyyntöihin erityisiä viittauksia syrjäisimpiin alueisiin.

d. YMPÄRISTÖ

Yhteisön toiminnan keskeinen tavoite syrjäisimpien alueiden osalta on luonnonympäristön suojelu ja asukkaiden elämänlaadun parantaminen soveltamalla ympäristöä koskevaa yhteisön säännöstöä, ottamalla ympäristötavoitteet mukaan muihin politiikkoihin ja luomalla tarvittavia ympäristöön liittyviä infrastruktuureja (esim. jäteveden ja jätteiden käsittely, maaperän suojelu).

Ympäristönsuojelu pitäisi saada yhdeksi Euroopan unionin yhteisrahottamien, taloudellista kehitystä koskevien ohjelmien keskeiseksi kohteeksi syrjäisimmillä alueilla vuosina 2000–2000. Näiden alueiden koko on yleensä hyvin pieni ja niiden väestötiheys on hyvin korkea, minkä vuoksi niiden ekosysteemi on erityisen altis vaikutuksille. Lisäksi yhdellä alueista, Guyanassa, yli 80 % pinta-alasta on sademetsää, joka on jälleen yhteisön viranomaisten huomion kohteena. Matkailu on kaikkien näiden alueiden taloudelle elintärkeää, ja se edellyttää ympäristön suojelua ja kohentamista. On tärkeää pyrkiä määrittelemään sellaiset taloudellista kehitystä koskevat strategiat, joissa otetaan ympäristövaatimukset huomioon. On myös tärkeää huolehtia siitä, että luonnonsuojelu mukautetaan näiden alueiden henkilöresursseihin ja aineellisiin resursseihin, varsinkin alueiden pienuuteen, etäisyyteen Manner-Euroopasta ja varusteiden lisäkustannuksiin.

Ottaen huomioon syrjäisimpien alueiden erityisolosuhteet, jotka on esitetty asiakirjan alkuosassa, ympäristöalalla voitaisiin rahoittaa rakennerahastoista seuraavia toimia:

- luonnonsuojelualueiden hallinta niiden liittämiseksi kehittämisprosessiin siten, että niiden ominaisuudet säilyvät

- vaihtoehtoisten energialähteiden (aurinko- ja tuulienergian) edistäminen uusiutuvia energialähteitä koskevien suunnitelmien pohjalta

- käytettävissä oleviin resursseihin soveltuvien matkailusuunnitelmien käyttöönotto (aluesuunnittelu)

- maatalouden mukauttaminen ilmastoon ja maaperään, jolloin otetaan huomioon tavoite suojata maaperää

- eroosion torjunta erityisesti ennallistamalla kasvipeite ja metsät

- aluesuunnittelu esimerkiksi sellaisiin rakennuksiin ja muihin rakenteisiin liittyvien toimien kautta, jotka voivat toimia tuulensuojina ja estää hiekan kulkeutumista tuulen mukana, tai rannikkoalueiden integroidun ja koordinoidun kehittämisen kautta (satama)

- integroitujen kestävän kehityksen ohjelmien käyttöönotto (kaikilla sektoreilla) erityisesti saarilla, jotka on nimetty maailman kulttuuriperinnöksi; saatujen kokemusten pohjalta voitaisiin laatia saarialueiden kehittämismalleja; tämä lähestymistapa on edelleen mahdollinen, ja se pitäisi ottaa huomioon syrjäisimmillä alueilla

- jätteiden (erityisesti yhdyskuntajätteen, erityisjätteen ja vaarallisen jätteen) käsittely (valikoiva keräys, käsittely, siirtäminen)

- toimet vedensaannin takaamiseksi ja samaan aikaan järkevän vedenkäytön edistäminen eri käyttäjien keskuudessa siten, että vedenkäyttöä hallitaan integroidusti, hävikit torjutaan ja puhdistettua vettä käytetään taloudellisesti

- kannustetaan rahoitustuen avulla, valtiontukiin sovellettavia sääntöjä noudattaen saattamaan yleishyödylliset laitokset, varsinkin jätteiden käsittely ja yritysten varusteet (saastepäästöjen osalta) voimassa olevien yhteisön vaatimusten mukaisiksi

- toteutetaan pilottikokeiluja, jotka koskevat kestävää kehitystä ja alueellista yhteistyötä kunkin maantieteellisen alueen naapurimaiden kanssa ympäristöön liittyvillä aloilla.

e. TIETOYHTEISKUNTA

Tietoyhteiskunnan kehitys tarjoaa televerkkojen, multimediapalvelujen ja teknologisten innovaatioiden myötä todellisia mahdollisuuksia syrjäisimmille alueille. Vähentämällä ajallisen ja paikallisen etäisyyden merkitystä uudet tieto- ja teletekniikat muokkaavat osaltaan näiden alueiden sosioekonomista ympäristöä, vaikka eristyneisyyden tunne ei kokonaan katoaisikaan.

Jotta näihin mahdollisuuksiin voitaisiin tarttua, paikallisten toimijoiden on olennaisen tärkeää tarkastella viranomaisten ja yksityisen sektorin kumppaneiden aktiivisella tuella tarpeita, jotka voidaan todennäköisesti tyydyttää uusien tekniikoiden tarjoamien mahdollisuuksien kautta. Lisäksi niiden on määriteltävä toimet, joiden avulla voidaan hyödyntää tietoyhteiskunnan mukanaan tuomia muutoksia, jotka vaikuttavat kaikkiin ihmisen toiminnan aloihin.

Syrjäisimpien alueiden mukanaolo tietoyhteiskunnassa vähentää niiden maantieteelliseen sijaintiin liittyviä haittoja, ja sen ansiosta

– sosiaalisen toiminnan tasolla voidaan muuttaa julkisen tiedotuksen, terveyden, koulutuksen ja kulttuurin aloilla sovellettavia käytäntöjä

– taloudellisen toiminnan tasolla voidaan kehittää tiettyjä etätyömuotoja ja ottaa käyttöön uusia palvelutoimintoja. Telematiikan ansiosta voidaan olla yhteydessä maailmanmarkkinoihin ja hyötyä niistä edellyttäen, että koko informaatioketju otetaan huomioon, mukaan luettuina sähköiseen kaupankäyntiin tai rahtikustannusten optimointiin liittyvät näkökohdat. Lisäksi on varmistettava käynnistettävien toimien elinkelpoisuus, ja niiden on nojauduttava paikallisiin vahvuuksiin ja asiantuntemukseen. Myös perinteiselle toiminnalle, kuten matkailulle, voi tarjoutua uusia mahdollisuuksia laajempien markkinoiden myötä.

Nämä muutamat mahdollisuudet ovat esimerkkinä siitä, miten syrjäisimpien alueiden sosioekonomista elämää voidaan parantaa. Niitä voidaan hyödyntää konkreettisesti kuitenkin vain siinä tapauksessa, että asukkaat itse osallistuvat niihin ja saavat tarvittavaa

tukea asianomaisilta viranomaisilta (erityisesti osana tällaisiin ongelmiin keskittyviä eurooppalaisia ohjelmia). Koska syrjäisimpien alueiden talous on useimmiten heikko, on suotavaa myöntää tukea uusien hankkeiden (infrastruktuurien ja palvelujen, koulutuksen) toteutusvaiheessa. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että viestintätariffit ovat kilpailukykyisiä verrattuna hintoihin, joita sosioekonomiset toimijat maksavat kehittyneemmillä alueilla, ja mahdollistavat pääsyn markkinoille tasavertaisin kilpailuedellytyksin.

Kaikilla syrjäisimmillä alueilla on tarpeen toteuttaa integroituja ja pitkäaikaisia pilottitoimia, jotka vastaavat todellisia tarpeita ja joissa paikalliset toimijat ovat mukana. Tällä tavoin voidaan edistää tieto- ja teletekniikoiden käyttöönottoa kaikilla sosioekonomisilla sektoreilla, jotta niiden avulla voitaisiin kehittää uusia palveluja ja toimintoja ja myötävaikuttaa rakenteellisesti siihen, että syrjäisimmät alueet integroituvat tiiviimmin ja tehokkaammin maailmanlaajuiseen ympäristöön.

Euroopan unioni tukee aktiivisesti tietoyhteiskunnan kehitystä eri välinein, jotka liittyvät tietoyhteiskunnan edistämiseen (Promise-ohjelma), tutkimukseen ja teknologiseen kehittämiseen (IST-ohjelma) ja levitystoimiin Euroopan alueilla. Useita pilottihankkeita toteutetaan parhaillaan. Nämä toimet voidaan tulevaisuudessa laajentaa koskemaan myös syrjäisimpiä alueita.

Esikuvana voi toimia myös aloite, joka on suunnattu Meda-ohjelmasta rahoitusta saaville Välimeren alueen kolmansille maille. Tämän aloitteen puitteissa komissio tekee yhteistyötä kussakin kumppanimaassa nimettyjen erityistahojen kanssa. Komissio rahoittaa hankkeita seuraavilla viidellä painopistealueeksi nimetyllä sektorilla:

- koulutuksessa (myös etäopetus) sovellettavat tieto- ja viestintätekniikat

- sähköinen kaupankäynti ja taloudellinen yhteistyö

- terveydenhoitoverkot (sairaaloiden väliset yhteydet, etädiagnoosimenetelmät, yhteiset tietokannat jne.)

- kulttuuristen ja matkailuun liittyvien resurssien hyödyntäminen multimedian avulla

- teollisuudessa ja innovaatiotoiminnassa sovellettavat tieto- ja viestintätekniikat.

Hankkeisiin osallistuvat ryhmitetään konsortioiksi, ja niihin kuuluu Välimeren maiden ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden yrityksiä, korkeakouluja, hallintoyksiköitä, sairaaloita jne. Vastaavia toimia voitaisiin toteuttaa myös syrjäisimmillä alueilla, jolloin on tietenkin otettava huomioon niiden omat tarpeet ja odotukset.

Näissä toimissa on aina painotettu vuoropuhelua ja kokemusten vaihtoa sekä valmistelu- että toteutusvaiheessa.

Syrjäisimpien alueiden tarpeiden ja odotusten määrittelemiseksi voitaisiin osana Promise-ohjelmaa tai IST-tutkimusohjelmaa ja/tai rakennerahastojen ja alueellisten rahastojen tuella

– ottaa jossakin muodossa käyttöön komission, asianomaisten jäsenvaltioiden viranomaisten sekä syrjäisimpien alueiden järjestelmälliset neuvottelut (foorumi) ensisijaisten tarpeiden määrittelemiseksi

– tukea sellaisten kevyiden paikallisten järjestelyjen luomista, joiden avulla levitetään tietoa ja jotka toimivat paikallisten aloitteiden pontimina ja tiedonvaihtopisteinä

– kehittää verkko, joka koostuu yhteyksistä muihin toimiin näillä aloilla (esim. digitaaliset kaupungit, etäopetus ja muut erityistoimet)

– laatia integroituja pilottitoimia, jotka vastaavat todellisia tarpeita ja joissa on mukana paikallisia toimijoita (pk-yrityksiä, korkeakouluja, sairaaloita, paikallisia viranomaisia jne.).

Tällä tavoin voidaan edistää tieto- ja teletekniikoiden käyttöönottoa kaikilla sosioekonomisilla sektoreilla, jotta niiden avulla voitaisiin kehittää uusia palveluja ja toimintoja. Nämä palvelut ja toiminnot voivat puolestaan myötävaikuttaa rakenteellisesti siihen, että syrjäisimmät alueet integroituvat laajemmin ja tehokkaammin maailmanlaajuiseen ympäristöön.

f. TUTKIMUS JA KEHITTÄMINEN

Rakennerahastoista myönnettyjen merkittävien määrärahojen turvin syrjäisimmät alueet ovat pystyneet jossain määrin korjaamaan jälkeenjääneisyyttään tieteellisissä ja teknologisissa mahdollisuuksissa. Näitä ponnisteluja on edelleen jatkettava.

Optimoidakseen rakennerahastoista rahoitettavat tutkimusalan toimet komissio on ehdottanut, että alueiden ja jäsenvaltioiden kanssa kehitetään kumppanuuspohjalta integroituja alueellisia TTK- ja innovaatiostrategioita (tiedonanto "Yhteenkuuluvuuden ja kilpailukyvyn lujittaminen tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja innovaatioiden avulla"). Syrjäisimmät alueet voivat EU:n muiden heikommassa asemassa olevien alueiden tavoin hyötyä tiedonlevitystoimista ja erityisesti komission luomasta web-sivustosta, jonka tarkoituksena on mahdollistaa vähemmän kehittyneiden alueiden ja muiden alueiden välinen tiedonvaihto parhaista toimintatavoista TTK-työn, innovaatioiden sekä talouden kehittämisen aloilla.

RIS-pilottihankkeesta (alueelliset innovaatiostrategiat – Euroopan aluekehitysrahastoa koskevan entisen asetuksen 10 artikla) ja RITTS-pilottihankkeesta (alueelliset innovaatio- ja teknologiansiirtostrategiat – puiteohjelman erityisohjelma "Innovaation edistäminen ja pk-yritysten osallistumisen kannustaminen") saadut kokemukset aiotaan tarjota suoraan syrjäisimpien alueiden käyttöön RINNO-tietokannassa (Regional Innovation Observatory), joka on parhaillaan kehitteillä.

Komissio selvittää jäsenvaltioiden ja asianomaisten alueiden kanssa vuosien 2000–2006 rakennetoimien valmisteluvaiheen aikana, miten integroidut alueelliset TTK- ja innovaatiostrategiat voidaan ottaa parhaiten käyttöön syrjäisimmillä alueilla. Näiden strategioiden avulla pitäisi voida optimoida kyseisten alueiden osallistuminen yhteisön TTK-puiteohjelmaan.

C. KANSAINVÄLINEN YMPÄRISTÖ JA ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

Syrjäisimmät alueet sijaitsevat Karibianmerellä, Etelä-Amerikan pohjoisosassa, Atlantin valtameren itäreunalla ja Afrikan rannikolla sekä Intian valtamerellä. Siten niiden naapureina on unionin ulkopuolisia maita, jotka ovat sidoksissa Euroopan unioniin assosiaatiosopimuksilla (kuten AKT-maat, Marokko, Meksiko, Etelä-Afrikka) tai jotka hyötyvät tullietuusmenettelyistä (esim. Latinalainen Amerikka). Syrjäisimpien alueiden integraatio niitä ympäröivään maantieteelliseen kokonaisuuteen on yksi niiden taloudellisen kehityksen edellytyksistä. Näiden alueiden maatalous- ja käsiteollisuustuotteet muistuttavat suurelta osin naapurimaiden vastaavia tuotteita, mikä voi aiheuttaa palkkaerojen vuoksi tiettyjä ongelmia niiden markkinoiden sisäisessä kilpailussa ja kilpailukyvyssä suhteessa muuhun osaan unionia. Se voi kuitenkin tarjota myös yhteistyömahdollisuuksia etsittäessä uusia markkina-alueita. Lisäksi yksi ongelma on syrjäisimpien alueiden tuotteiden pääsy maantieteellisen alueensa alueellisille markkinoille.

Komissio pyrkii edelleen kannustamaan alueellista yhteistyötä syrjäisimpien alueiden sekä AKT-maiden ja Ranskan merentakaisten maiden ja alueiden kesken. Komission pyrkimys on jo esitetty Lomén sopimuksessa ja sitä seuraavassa AKT–EY-kumppanuussopimuksessa sekä Ranskan merentakaisien maiden ja alueiden assosiaatiota koskevassa päätöksessä. Tämä näkökohta on etusijalla myös Interreg III -aloitteen B-ohjelmalohkossa vuosiksi 2000–2006. Konkreettisesti voidaan harkita Euroopan kehitysrahaston ja Euroopan aluekehitysrahaston yhtäaikaisia toimia. Komissio on valmis tutkimaan ja tukemaan sille ehdotettuja pilottihankkeita. Komissio toteaa, että ympäristö, tutkimus ja teknologinen kehittäminen, energia ja teletoiminta on todettu aloiksi, joilla alueellista yhteistyötä pidetään erityisen tärkeänä. Sama koskee yhteistyötä muiden maiden, varsinkin Latinalaisen Amerikan kanssa. Komissio suosii myös syrjäisimpien alueiden asianmukaista osallistumista erilaisiin alueellisiin yhteistyöjärjestöihin, jos alueet itse sitä esittävät.

Aiemmin alueellinen yhteistyö oli osa Ranskan merentakaisia departementteja koskevaa ohjelmaa, mutta ei Kanariansaaria, Azoreita ja Madeiraa koskevia ohjelmia. Komissio hyväksyy kuitenkin täysin alueellisen yhteistyön kehittämisen Espanjan ja Portugalin syrjäisimpien alueiden osalta.

Yleisesti ottaen on tärkeää, että alueellinen yhteistyö naapurimaiden kanssa toteutetaan yhteisöön sidoksissa olevien syrjäisimpien alueiden välityksellä. Toistaiseksi näiden alueiden kanssa käytävä kauppa on toteutunut olennaisilta osin kyseisten alueiden ja niiden jäsenvaltioiden välillä, joihin ne kuuluvat. Sama koskee luonnollisesti myös investointeja. Tulevaisuudessa on kiinnitettävä enemmän huomiota markkinoiden avaamiseen naapurimaille tai -alueille, vaikka se aiheuttaakin ongelmia kyseisille alueille erityisesti työvoimakustannuksina ja siirtolaisvirtoina. On kuitenkin oleellista varmistaa, että syrjäisimmät alueet saavat äänensä paremmin kuuluviin omilla maantieteellisillä vyöhykkeillään.

Syrjäisimpien alueiden kaupan tilanne kehittyy niiden maantieteellisillä vyöhykkeillä parhaillaan käynnissä olevan taloudellisen yhdentymisprosessin mukaisesti, ja on aiheellista selvittää sen vaikutukset säännöllisesti. Esimerkiksi Euroopan unionin ja

AKT-maiden taloudellisten kumppanuussopimusten tekeminen voi avata vähitellen AKT-maiden markkinat syrjäisimmille alueille. Sillä välin komissio on valmis käynnistämään itsenäisen tutkimuksen AKT–EY-kumppanuussopimuksen vaikutuksesta syrjäisimpiin alueisiin. Sillä vastattaisiin jäsenvaltioiden ja asianomaisten alueiden esittämiin pyyntöihin.

Tässä suhteessa Euroopan parlamentin kertomuksessa merentakaisten maiden ja alueiden (MMA), AKT-valtioiden ja Euroopan unionin syrjäisimpien alueiden välisistä suhteista esitetään kaupan alan osalta toivomus, että toteutettaisiin järjestelyitä, joilla AKT-valtioiden, merentakaisten maiden ja alueiden sekä syrjäisimpien alueiden markkinoita avataan vastavuoroisesti paikallisella tasolla ja siten vauhditetaan ja vahvistetaan alueellista integraatiota ja helpotetaan koko alueen asteittaista siirtymistä kohti aikanaan toteutettavaa vapaakauppaa koko unionin kanssa. Samalla on tarpeen, että yhteisö noudattaa Maailman kauppajärjestön yhteydessä hyväksymiään velvoitteita. Ensi näkemältä vaikuttaa siltä, että syrjäisimpien alueiden soveltaman kauppajärjestelyn ja yhteisön soveltaman järjestelyn eriyttäminen on ristiriidassa tulliliiton kokonaisuuden ja johdonmukaisuuden kanssa. Samalla kunkin kaupallisen etuuden, joka myönnetään syrjäisimpien alueiden naapurimaiden kaupalle ilman WTO:n kaltaista taloudellista yhdentymistä koskevaa sopimusta tai luopumiskirjaa, pitäisi katsoa olevan ristiriidassa WTO:n syrjimättömyyttä koskevan perusperiaatteen kanssa, jos samaa etuutta ei myönnetä kaikille muille kauppakumppaneille, jotka ovat WTO:n jäseniä. Komissio on kuitenkin valmis selvittämään näitä kysymyksiä yhdessä jäsenvaltioiden ja syrjäisimpien alueiden asiantuntijoiden kanssa.

Euroopan unionin mahdolliset toimet tällä alalla voivat siis olla kahdenlaisia:

- Alueellisen yhteistyön suhteen olisi edelleen kannustettava syrjäisimpien alueiden sekä AKT-maiden, merentakaisten maiden ja alueiden ja muiden kumppanien välistä yhteistyötä. Yhteistyö pitäisi toteuttaa Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan kehitysrahaston samanaikaisena toimintana, jossa hyödynnetään myös muita yhteistyö- tai assosiaatiosopimuksiin sisältyviä rahoituskeinoja. Komissio haluaa myös kannustaa syrjäisimpiä alueita osallistumaan aktiivisesti yhteistyörakenteiden käyttöönottoon alueiden maantieteellisellä vyöhykkeellä.

- Kansainvälisen yhteistyön osalta olisi tehtävä tarvittavia selvityksiä mahdollisuuksista ja kysymyksistä, jotka liittyvät syrjäisimpien alueiden maantieteellisillä vyöhykkeillä parhaillaan käynnissä olevaan taloudelliseen yhdentymiseen. Komissio on valmis käynnistämään tutkimuksen uuden AKT–EU-kumppanuussopimuksen vaikutuksesta syrjäisimpiin alueisiin. Tutkimuksen avulla voitaisiin tarvittaessa vahvistaa korvaavia toimenpiteitä syrjäisimpien alueiden tuottajille.

PÄÄTELMÄT

Tämä kertomus samoin kuin jäsenvaltioiden ja kyseisten alueiden esittämät muistiot ovat osoittaneet, että Euroopan unionin tähän asti toteuttamilla toimilla syrjäisimpien alueiden hyväksi on saavutettu huomattavia tuloksia myöntämällä merkittävää tukea sosioekonomiseen kehitykseen. Ne ovat myös osoittaneet, että kymmenen vuotta sitten käyttöön otettu menetelmä oli sopiva. Menetelmää on sovellettu neuvoston vuosina 1989 ja 1991 hyväksymissä Posei-ohjelmissa. Menetelmän soveltamista on jatkettava, sillä ongelmia on edelleen olemassa.

Olisi kuitenkin aiheellista kohdentaa, joustavoida ja tehostaa toimintaa, varsinkin nyt kun Euroopan unioni valmistautuu laajentumisen tuomiin muutoksiin ja globalisaation haasteisiin. Tässä suhteessa uuden 299 artiklan 2 kohta on merkittävä poliittinen kannustin. Kolmella toimintaohjelmalla (Poseidom, Poseima, Poseican) on merkittävä tehtävä myös uuden artiklan valossa.

Tältä pohjalta komissio kehittää kertomuksen toisessa osassa selostettuja toimia. Se esittää neuvostolle aloitteita vuoden 2000 kuluessa. Komissio valvoo myös, että nykyiset toimenpiteet jatkuvat ilman katkoja. Jos jatkuvuus ei ole mahdollista, komissio pyrkii varmistamaan, että ehdotetut toimenpiteet ovat pitkäkestoisia ja että niitä tarkistetaan säännöllisesti. Lisäksi komissio laatii joka vuosi ohjelman aloitteista, joita suunnitellaan näille alueille. Ne komission ehdotukset, joilla on budjettivaikutuksia, saavat erityishuomion 299 artiklan 2 kohdan määräysten mukaisesti ja 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa hyväksyttyjä rahoitusnäkymiä noudattaen.

Vastatakseen yhteisön sisäiseen ja kansainväliseen kehitykseen komissio mukauttaa tarpeen mukaan Posei-ohjelmiin sisältyviä toimintalinjoja.

Se aikoo vakaasti jatkaa tätä komission, jäsenvaltion ja alueiden välistä kumppanuuskäytäntöä Posei-ohjelmissa esitettyjen periaatteiden mukaisesti valmistellessaan uusia aloitteita. Lisäksi halutaan taata jatkuva ja kaikenkattava vuoropuhelu yhteisön toimielinten ja syrjäisimpien alueiden välillä. Tätä varten ehdotetaan pidettäväksi säännöllisesti, esimerkiksi vuosittain, kaikkien kumppaneiden välinen kokous, jotta kaikista alueita koskevista aiheista voidaan keskustella laajasti.

Lopuksi komissio valvoo, että sen oma organisaatio mahdollistaa syrjäisimpiä alueita koskevien asioiden tehokkaan käsittelyn. Nämä asiakokonaisuudet koskettavat miltei kaikkien komission jäsenten – ja yksiköiden – toimialaa. Samaan aikaan tarvitaan kuitenkin toimivaa koordinaatiota, vakaata toiminnan ylläpitoa ja asianosaisten keskus- ja aluehallintojen yhteyttä. Jos tämä piti paikkansa menneinä vuosina, se pitää entistä enemmän paikkansa tulevaisuudessa, varsinkin kun otetaan huomioon 299 artiklan 2 kohdasta johtuva kokonaislähestymistapa. Tässä on tärkeässä asemassa syrjäisiä alueita käsittelevä komission yksiköiden välinen työryhmä, jonka toiminta on osoittautunut tarpeelliseksi. Komissio onkin pyytänyt ryhmää jatkamaan ja vahvistamaan toimintaansa.

Eräs menetelmän näkökulma ansaitsee maininnan. Komission osalta ei ole kyse vain siitä, että harkitaan näitä alueita koskevia yksittäisiä hakemuksia. Ennen jokaisen yhteisön uuden säädöksen käsittelyä komissio pyrkii löytämään vastauksia kysymykseen,

mitä syrjäisimpiä alueita koskevia näkökohtia on tutkittava. Kaikissa politiikoissa olisi otettava huomioon niiden mahdolliset suorat ja välilliset, positiiviset ja negatiiviset vaikutukset näihin alueisiin. Komission yksiköt ja erityisesti yksiköiden välinen työryhmä paneutuvat asiaan huolellisesti.

Syrjäisimpien alueiden tulevaisuus perustuu suurelta osin tässä kertomuksessa ehdotetun strategian onnistumiseen. Onnistumisella on myös suuri merkitys koko Euroopan unionille, joka voisi sen avulla todistaa kykynsä vastata menestyksekkäästi yhteen monimutkaisimmista unionin sisäisistä haasteista.

LIITE I - POSEI-OHJELMIEN HYVÄKSYMISEN JÄLKEEN TOTEUTETUT KESKEISET TOIMENPITEET

ALUEPOLITIIKKA – RAKENNERAHASTOT

	Ranskan merentakaiset departementit	**Kanarian-saaret**	**Madeira**	**Azorit**
Tavoitteen 1 rahoitustuet 1989–1993/1994–1999/2000–2006	X	X	X	X
Regis I - ja Regis II -rahoitustuet 1989–1993/1994–1999	X	X	X	X
Interreg IIIB -rahoitustuet 2000–2006	X	X	X	X
Leader- ja Equal-aloitteiden mukaiset rahoitustuet 2000–2006	X	X	X	X
Koheesiorahaston rahoitustuet 1994–1999/2000–2006		X	X	X
Yhteisön tuen enimmäismäärän vahvistaminen 75 prosentiksi	X			
Yhteisön tuen enimmäismäärän vahvistaminen 85 prosentiksi		X	X	X
Avustuksen määrää asukasta kohden lisättiin 25 %:sta 100 %:iin suhteessa tavoite 1 -alueiden keskiarvoon	X	X	X	X
Interreg IIIB -alueyhteistyön erityisalueiden määrittelyt vuosiksi 2000–2006	X	X	X	X

MAATALOUS[6]

TOIMENPITEET	Ranskan merentakaiset departementit	Kanarian-saaret	Madeira	Azorit
Yhteinen markkinajärjestely[7]				
Banaani (Neuvoston asetus 404/93)	X	X	X	
Sokeri (Neuvoston asetus 2038/99)	X		X	X
Ananas (Neuvoston asetus 525/77)	Martinique			
Riisi (Neuvoston asetus 3072/95)	Guyana/ Réunion			
Posei-ohjelman maataloutta käsittelevä ohjelmalohko	**Neuvoston asetus 3763/91[8]**	**Neuvoston asetus 1601/92**	**Neuvoston asetus 1600/92**	**Neuvoston asetus 1600/92**
POIKKEUKSET				
Tupakkakiintiö (20 000 t) vapautetaan tulleista		**X**		
Ei sovelleta alueellista kattoa, henkilökohtaisia palkkioita ja eläintiheyttä koskevia säännöksiä (nautakarja)	**X**			
Maidontuotantotukeen ei sovelleta kiintiöitä	**X**			
Ei sovelleta viiniviljelmien raivausta ja viinin valmistamista koskevia säännöksiä		**X**	**X**	**X**
Hyväksytään tupakan alueellinen tuki		**X**		
Perunan tuonnin rajoittaminen (huhti–lokakuu) (**vuoden 1999 loppuun**)		**X**		
Ei sovelleta viljantuottajien yhteisvastuumaksua		**X**		
Rakenteelliset poikkeukset (5a)	**X**	**X**	**X**	**X**

[6] Väliaikaisten toimenpiteiden päättymisaika on merkitty lihavoituna sulkeisiin.

[7] Jotta YMP:n mukauttamisesta saataisiin yleiskuva, tässä on esitetty yhteiset markkinajärjestelyt, jotka koskevat erityisesti syrjäisimpiä alueita joko tuotannon tyypin osalta tai siksi, että niihin sisältyy kyseisiä alueita koskeva erityinen mukautus.

[8] Sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella 2598/95.

TOIMENPITEET **LISÄTUET**	**Ranskan merentakaiset departementit**	**Kanarian-saaret**	**Madeira**	**Azorit**
Tupakantuotannon tuki/ha				**X**
Lisätuki Urospuolisten nautojen ja lypsykarjan tuet (50 €/pää)	**X**	**X**	**X**	**X**
Lisätuki lampaista ja vuohista (painavat/kevyet karitsat)		**X**		
TILAPÄISET TUET				
Erityinen hankintajärjestelmä	**X**	**X**	**X**	**X**
Rehujen hankintatuki Guyanalle	**X**			
Siitoseläinten hankinta	**X**	**X**	**X**	**X**
Nautaeläinten hankkiminen lihotusta varten (**vuoden 1997 puoliväliin**)	**X**	**X**	**X**	
Mahdollisuus perinteiseen vientiin/lähettämiseen	**X**	**X**	**X**	**X**
Lypsykarjan lisätuki (enint. 78 000 päätä, 40 €/pää)				**X**
Maitotuotteiden kulutustuki		**X**	**X**	
Tuki perinteisesti valmistettujen juustojen yksityiseen varastointiin				**X**
Hedelmien, vihannesten, kukkien ja elävien kasvien aloiteohjelman tuki	**(vuoden 1995 loppu)**	**X**	**X**	**X**
Tuki hedelmien, vihannesten, kukkien ja elävien kasvien paikalliseen markkinointiin	**X**			
Vihreän vaniljan ja haihtuvien öljyjen (geranium ja vetiveria) tuotantotuki	**X**			
Tuki hedelmien, vihannesten, kukkien ja elävien kasvien markkinointiin Euroopan talousyhteisössä	**X**	**X**	**X**	**X**
Tuki hedelmien ja vihannesten paikalliseen jalostukseen	**X**			
Hedelmä- ja vihannesalojen tutkimukset	**X**	**X**	**X**	**X**

TOIMENPITEET	**Ranskan merentakaiset departementit**	**Kanarian-saaret**	**Madeira**	**Azorit**
Ananaksen tuotantotuki (1 €/kg)				**X**
Tuki sokeriruo'on viljelyn uudelleenjärjestelyihin ja maanparannukseen	**X**		**X**	
Tuki sokeriruo'on jalostukseen rommiksi tai siirapiksi	**X**		**X**	
Juurikkaiden hehtaarituki				**X**
Tuki juurikkaiden jalostamiseen valkoiseksi sokeriksi (20 €/t)				**X**
Tuki viinien vanhentamiseen (enint. 20 000hl/vuosi)			**X**	
Tma-laatuviinien tuotantotuki (500 €/ha)		**X**	**X**	**X**
Tuki tiivistetyn rypälemehun ja viininvalmistuksesta peräisin olevan alkoholin ostamiseen muualta yhteisöstä			**X**	
Kulutusperunan tuotantotuki/ha 500 €/ha		**X**	**X**	
Siemenperunan ja sikurin tuotantotuki/ha 500 €/ha				**X**
Tuki siemenperunan markkinointiin yhteisössä				**X**
Riisin tuotantotuki/ha (**vuoden 1996 puoliväli**)	**X**			
Tuki Guyanan riisin (20 000 t) markkinointiin Antilleilla ja yhteisössä	**X**			
Oliiviöljyn kulutustuki Kanariansaarilla		**X**		
Hunajan tuotantotuki (20 €/pesä, enintään 5000 pesää)		**X**		
Siitostuki – Réunion ja Martinique (**1996/2000**)	**X**			
Logo	**X**	**X**	**X**	**X**
TILAPÄISET POIKKEUKSET				
Kasvinsuojelusäännökset	**X**		**X**	**X**
Eläinlääkintäsäännökset	**X**	**X**	**X**	

KALASTUS

	Ranskan merentakaiset departementit	Kanarian-saaret	Madeira	Azorit
Kalavarojen hyväksikäyttöä koskeva ohjelma (tilastot, merentutkimus ja ympäristö, tonnikala, pohjakalat) – päätös 92/448 (1992–93)			X	X
Vesiviljelyn koekeskuksen perustaminen – päätös 92/448 (1992–93)			X	
Sardiinin siirtohinnan vahvistaminen – asetus 1674/92 (1992)		X		
Merentutkimusaluksen rakentaminen – päätös C(93)2032 (1993)				X
Tutkimusaluksen laitteiston hankkiminen – päätös C(93)3167 (1993)				X
Kalastustuotteiden meri- ja maakuljetusoloja käsittelevä tutkimus – päätös C(93)3157 (1993–96)	X			
Tuottajajärjestöjen perustamisen korotetun tuen järjestelmä – asetus 1603/92 (1992–97)	X	X	X	X
Guyanan luonnonvaraisten trooppisten katkarapujen tukeminen – päätös C(93) 3157 (1993-96)	X			
Vesitalousohjelma (tekniikan ja teknologian siirtämiskeskus) – päätös C(93) 3157 (1993–96)	X			
Tonnikalan tuoremyynnin markkinatutkimus – päätös C(93) 3157 (1993-96)	X			
Pääjalkaisten tuottajia koskeva tukijärjestelmä – asetukset 1658/93, 712/97 (1993–97)		X		
Alusten standardointia koskeva tutkimus – päätös C(93) 3157 (1993-97)	X			

	Ranskan merentakaiset departementit	**Kanarian-saaret**	**Madeira**	**Azorit**
Tutkimus kalatuotteiden saattamisesta eksoottisten merituotteiden markkinoille Euroopassa – päätös C(93) 3157 (1993-97)	X			
Kalastustuotteiden väliaikainen vapauttaminen tuontitulleista – asetus 3621/92 (1992–2000)		X		
Tiettyjen lajien markkinoinnin lisäkustannusten korvausjärjestelmä – päätökset 92/448, 92/449, asetukset 1503/94, 2337/95, 1587/98 (1992–2001)	X	X	X	X
Hintojen viitesatamien hyväksyminen – asetus 1672/92		X		
Sardiinin erityishintojen soveltaminen – asetus 1673/92		X		

VEROTUS

TOIMENPITEET	Ranskan merentak. departementit	Kanarian-saaret	Madeira	Azorit
Alue ei kuulu yhteistä arvonlisäverojärjestelmää koskevan kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY soveltamisalaan (direktiivin 77/388/ETY 3 artikla ja asetuksen 1911/91 4 artikla).(1)	X	X	(1)	
"APIM"-verot markkinoille tuleville tai alueella tuotetuille tuotteille ja erityiset tuontitariffit (asetuksen 1911/91 5 artikla ja 6 artiklan 4 kohta, asetuksen 2674/99 1 ja 2 artikla ja asetuksen 564/93 1 ja 2 artikla) **31. joulukuuta 2000**		X		
Tuonti- ja tuotantovero, merivero (neuvoston päätös 89/688) **31. joulukuuta 2002**	X			
Rommin alennetut valmisteverot (neuvoston päätös 30.10.1995) **31. joulukuuta 2002**	X			

(1) Yhteiseen alv-järjestelmään kuuluvilla alueilla sovelletaan alennettuja valmisteveroja joihinkin paikallisten tuotteiden ryhmiin.

TULLI

TOIMENPITEET	Ranskan merentak. departementit	Kanarian-saaret	Madeira	Azorit
Poikkeukset				
Vapaa-alueilla suoritettaviin jalostustoimintoihin ei sovelleta taloudellisia edellytyksiä (asetuksen 2913/92 173 artikla)	X[1]	X[1]	X	X[1]
Tiettyjen teollisuustuotteiden tullien tilapäinen suspensio ja asteittainen käyttöönotto (**asetus 1605/92: vuoden 1996 loppu – asetus 527/96: vuoden 2000 loppu**)		X		
Polkumyyntitoimia ei sovelleta teollisuustuotteisiin (**asetus 1602/92: vuoden 1996 loppuun saakka**)		X		
EHTY-tuotteiden tullien tilapäinen suspensio (**päätös 92/319: vuoden 1995 loppuun saakka**)		X		
Vapaa-alueiden välineistöä koskevien tullien tilapäinen suspensio (**asetus 1657/93: vuoden 2000 loppuun saakka**)			X	X[1]
Vapaa-alueille tuotaviin tavaroihin sovellettava edullinen tullikohtelu niiden tietyn käyttötarkoituksen perusteella (**asetus 122/96: vuoden 2005 loppuun saakka**)			X	X[1]

[1] Käytännössä tätä toimenpidettä ei sovelleta alueella sijaitsevia vapaa-alueita lukuun ottamatta.

Määrällisiä rajoituksia ei sovelleta tiettyihin tekstiilituotteisiin **(asetus 1087/97)**		X		

ALUEELLISTA YHTEISTYÖTÄ KOSKEVAT ALOITTEET

TOTEUTETUT ALOITTEET	**Syrjäisimmät alueet**	**OIKEUSPERUSTA**
Tutkimus, jolla valitaan yhteisten alueellisten hankkeiden keskeisimmät alat (rahoittajat EKR + EAKR)	Karibia/ Karibian alueen merentakaiset departementit	Lomé IV*a* -sopimus, XII osasto – Alueellinen yhteistyö (erityisesti 156–158 artikla), ks. liite XXXII + EAKR-sääntely
Alueelliset matkailua, ympäristöä, kalastusta ja kaupan kehittämistä koskevat ohjelmat (osallistuminen hallintokomiteoiden työhön; Réunion tarjoaa tilat käyttöön)	Intian valtameri (COI), Réunion	Lomé IV*a* -sopimus, XII osasto – Alueellinen yhteistyö (erityisesti 156–158 artikla), ks. liite XXXII
Tutkimus EY:n ja Etelä-Afrikan välistä vapaakauppa-aluetta koskevien neuvottelujen vaikutuksesta Réunioniin	Intian valtameri/ Réunion	EY:n talousarvio
Syrjäisimpiä alueita koskeva suojalauseke EY:n ja Etelä-Afrikan välisessä sopimuksessa	Kaikki syrjäisimmät alueet	Neuvoston päätös 1999/753/EY, tehty 29.7.99, Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Etelä-Afrikan tasavallan välisen kauppaa, kehitystä ja yhteistyötä koskevan sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta, 24 artiklan 2 kohta, EYVL L 311, 4.12.1999
Karibianmeren alueellinen tavoiteohjelma (CRIP) vuodelta 1997; koordinoidaan AKT-maiden, merentakaisten maiden ja alueiden sekä merentakaisten departementtien talouspolitiikkaa sekä niitä koskevia toimia, jotka kuuluvat EKR:n tai EAKR:n piiriin	Karibia/ Karibian alueen merentakaiset departementit	Lomé IV*a* -sopimus, XII osasto – Alueellinen yhteistyö (erityisesti 156–158 artikla), ks. liite XXXII
Merentakaisten departementtien ja Itä-Karibian valtioiden järjestön (Organisation of East Caribbean States, OECS) välinen yhteistyö	Karibia/ Karibian alueen merentakaiset departementit	Lomé IV*a* -sopimus, liite XXXII

VALTIONTUET

Luettelo valtiontukia koskevista päätöksistä, jotka liittyvät 1.1.2000 voimassa oleviin järjestelyihin tai joihin sovelletaan aluetukijärjestelmiin sisältyvää aiheellisten toimenpiteiden menettelyä[1].

TOIMENPITEEN NIMI	Ranskan merentakaiset departementit	Kanarian-saaret	Madeira	Azorit
N 144/96 REF Kanariansaarten talous- ja vero-ohjelma (31.12.2006 asti)		X		
N 708/98 ZEC Kanariansaarten erityisalue (31.12.2006 asti)[2]		X		
N 363/99 – Ranskan merentakaisten departementtien takuurahasto (31.12.2006 asti)	X			
NN 121/93 – Kuusi verotustoimenpidettä (tarkasteltavana)	X			
N 131/92 – Yrityksiä ja työllisyyttä koskeva aluerahasto (tarkasteltavana)	X			
N 197/87 – Elinkeinoverosta vapauttaminen Ranskan merentakaisissa departementeissa (tarkasteltavana)	X			
E 19/94 – Madeiran vapaa-alue (tarkasteltavana)			X	
N 394/96 – Matkailun edistämistoimet – SITRAA (31.12.2001 asti)				X

[1] Taulukon viimeistelyvaiheessa komissiolle oli toimitettu tieto tietyistä Madeiraa ja Azoreita koskevista järjestelmistä, joista ei vielä ollut tehty päätöstä.

[2] ZEC tuli voimaan 1. tammikuuta 2000.

LIITE II

EMOTR:N TUKIOSASTON MENOT 1992–1999 (miljoonaa euroa)

Varainhoitovuosi	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**Keskiarvo**
Markkinointi vuosi	**1991/ 92**	**1992/ 93**	**1993/ 94**	**1994/ 95**	**1995/ 96**	**1996/ 97**	**1997/ 98**	**1998/ 99**	**1995-1999**
POSEIDOM – Ranskan merentakaiset departementit									
Menot	**8,4**	**38,0**	**34,1**	**31,9**	**26,3**	**25,1**	**30,7**	**41,4**	**31**
joista kasvikunnan tuotteita 1830	**8,4**	**37,2**	**32,2**	**30,2**	**23,7**	**17,3**	**20,9**	**29**	**24**
hankinnat		23,1	17,2	14,0	7,5	5,1	4	10,3	**8**
muut tuet		14,1	15	16,2	16,2	12,2	16,9	18,7	**16**
joista eläinkunnan tuotteita 2510	**0**	**0,8**	**1,9**	**1,7**	**2,6**	**7,8**	**9,8**	**12,4**	**7**
hankinnat		0	0	0,6	0,6	0,2	0,6	0,1	**0**
muut tuet		0,8	1,9	1,1	2	7,6	9,2	12,3	**6**
Alkuperäisen talousarvion määrärahat	**45**	**47**	**50**	**35**	**61**	**49**	**34**	**45**	
joista kasvikunnan tuotteita 1830	42	45	47	31	48	36	22	33	
joista eläinkunnan tuotteita 2510	3	2	3	4	13	12,6	12	12	
POSEIMA – Madeira ja Azorit – Portugali									
Menot	**0,8**	**36**	**41,7**	**40**	**43,1**	**24,2**	**30,2**	**40,2**	**36**
joista kasvikunnan tuotteita 1831	**0,8**	**27,9**	**26,9**	**22,7**	**16,3**	**13,8**	**14,3**	**15,5**	**17**
hankinnat		27,3	25,8	18,5	10,7	10	8,8	11,9	**12**
muut tuet		0,6	1,1	4,2	5,6	3,8	5,5	3,6	**5**
joista eläinkunnan tuotteita 2511	**0**	**8,1**	**14,8**	**17,3**	**26,8**	**10,4**	**15,9**	**24,7**	**19**
hankinnat		6,2	7,2	7,6	8,7	7,9	6,5	8	**8**

muut tuet		1,9	7,6	9,7	18,1	2,5	9,4	16,7	**11**
Alkuperäisen talousarvion määrärahat	**11,5**	**55**	**55**	**55**	**58**	**46**	**36**	**40**	
joista kasvikunnan tuotteita 1831	1,5	33	34	32	34	25,2	18	21	
joista eläinkunnan tuotteita 2511	10	22	21	23	24	20,4	18	19	

POSEICAN – Kanariansaaret – Espanja

Menot	**0**	**110,1**	**140,1**	**137,9**	**115,8**	**104,3**	**92,6**	**120,6**	**114**
joista kasvikunnan tuotteita 1832	**0**	**30,1**	**43,8**	**44,2**	**30,9**	**34,8**	**25,8**	**37,7**	**35**
hankinnat		29,9	38,5	32,7	19,8	23,6	20,6	26,1	**25**
muut tuet		0,2	5,3	11,5	11,1	11,2	5,2	11,6	**10**
joista eläinkunnan tuotteita 2512	**0**	**80**	**96,3**	**93,7**	**84,9**	**69,5**	**66,8**	**82,9**	**80**
hankinnat		76,8	92,2	89,2	80,5	65,3	62,6	78,5	**75**
muut tuet		3,2	4,1	4,5	4,4	4,2	4,2	4,4	**4**
Alkuperäisen talousarvion määrärahat	**9,5**	**216**	**217**	**215**	**147**	**117**	**104**	**106**	
joista kasvikunnan tuotteita 1832	1,5	91	89	95	52	40,8	37	38	
joista eläinkunnan tuotteita 2512	8	125	128	120	95	75,8	67	68	

MENOT YHTEENSÄ	**9**	**184**	**216**	**210**	**185**	**154**	**154**	**202**
Alkuperäisen talousarvion määrärahat yhteensä	**66**	**318**	**322**	**305**	**266**	**211**	**174**	**191**
Toteutumatta	**57**	**134**	**106**	**95**	**81**	**57**	**21**	**-11**
Toteutumattomien osuus	**86%**	**42%**	**33%**	**31%**	**30%**	**27%**	**12%**	**-6%**